

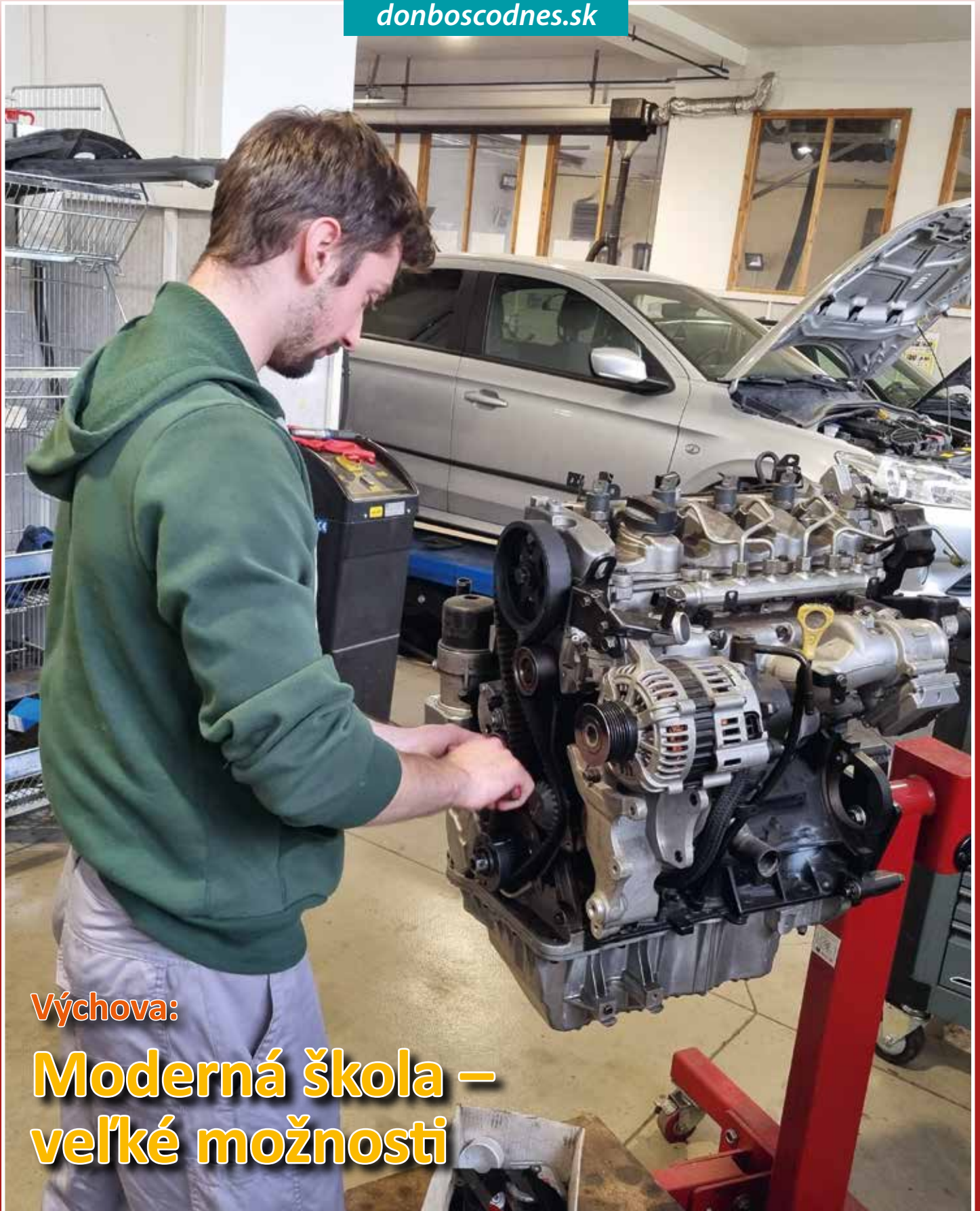
január /
február /

1/2025

don bosco dnes

donboscodnes.sk

Výchova:

**Moderná škola –
veľké možnosti**

Požičaná bolesť zubov

Autor: B. F.

V rokoch 1871 až 1881 don Bosco chodieval každý rok do Francúzska. Cestu tam alebo späť väčšinou využil na to, aby navštívil dom v Sampierdarene a potešil svojou prítomnosťou direktora dona Paola Alberu, svojho „Paolína“. Raz, v roku 1877, tam zvolal stretnutie direktorov. Na konci sa ho jeden z prítomných, ktorý poznal štedrosť Francúzov voči donovi Boscovi, synovsky opýtal, či pre nich nemá nejaké peniaze.

Don Bosco odpovedal, že momentálne nemá žiadnu hotovosť, ale že dostal akési drahokamy a drahé kameň, ktoré mu ponúkli rôzne francúzske rodiny. Vytiahol ich z vrecka v šatke a položil na stôl. Direktori si vybrali kamene podľa svojho uváženia a potreby. Don Albera, plachý a zdržanlivý, sa nepohol, kým si všetci nevybrali. Na stole zostal len malý kamienok nevýrazného vzhľadu. Don Bosco ho zdvihol a podal donovi Alberovi so slovami: „Vezmi si ho, tento má hodnotu desaťtisíc lír (čo dnes zodpovedá asi osemdesiatim miliónom eur!).“

Don Albera ho prijal, no myslel si, že don Bosco ho chce týmito slovami len utešiť, pretože kameň všetci prehliadli. Aké však bolo jeho prekvapenie, keď mu bankár po jeho ohodnotení oznámil: „Tento kameň má hodnotu desaťtisíc lír.“ Presne potvrdil hodnotu, ktorú povedal don Bosco.

A tak don Albera, ktorý musel plniť osobitné finančné záväzky vyplývajúce z mnohých žiadostí chlapcov, mal prostriedky na vybudovanie krásneho kolégia v Sampierdarene.

Inokedy chcel don Bosco navštíviť istého dobrodinca z Janova. Pripravili mu teda koč a spolu s donom Alberom sa vybral za ním. Keď však dorazili k domu dobrodinca, don Bosco požiadal dona Alberu o výnimočnú službu: „Počuj, Paolino, urob mi láskavosť. Mám zub, ktorý ma trápi a nedovolí mi pokojne sa rozprávať s naším dobrodincom. Ostaň tu a na chvíľu prevezmi moju bolesť, kým sa nevrátim.“

Don Albera hneď súhlasil: „Spokojne to urobte.“ Don Bosco vystúpil z koča a vošiel do domu na návštevu. Don Albera, ktorý zostal v koči, sa začal krútiť od bolesti, vytiahol vreckovku, aby si stlačil boľavé líce, a vzdychal, aby sa don Bosco čím skôr vrátil. Keď sa ten po návšteve opäť objavil na ulici, poďakoval sa mu: „Bravo, Paolino, teraz mi vráť moju bolesť zubov.“

Don Albera hneď pocítil úľavu od bolesti. Vložil si vreckovku do vrecka a ďakoval donovi Boscovi. O niekoľko dní neskôr, keď na to všetko spomínal, dobromyseľne poznamenal: „Ísť s donom Boscocom nie je vždy radosť.“

1/2025

- 4 hlavný predstavený **Cesta lemovaná ružami**
- 6 panna mária „Nemožné je priestor Božieho pôsobenia“
- 7 škola **Moderná škola – veľké možnosti**
- 8 príbehy ohlasovania **Боже, Тебя ищю, ищю Тебя, ищю Тебя**
- 10 saleziánska rodina **V ústrety 150. výročiu prvej misionárskej výpravy**
- 12 preventívny systém **Preventívny systém vo výchove mládeže XI.**
- 14 príbehy **Blahoslavený Titus Zeman**
- 18 ďakujeme vám **Nech nevie tvoja ľavá ruka, čo robí pravá**
- 20 mediálna výchova **Budme nevyrušiteľní – v práci aj doma**
- 22 na strane pápeža **Pápežove knihy a iné podnety**
- 23 memorie biografickej **Ako s chlapcami, tak aj s kardinálmi a kniežatami**
- 24 misie **Mrazivá misia, ktorá topí srdcia ľudí**
- 25 titus zeman **Viera dona Titusa**
- 26 história **Za hranice utekali prví – do Jubilejného roku**
- 28 saleziánski svätí **Don Luigi Bolla Sartori**
- 29 správy **Fatima, Rím**
- 30 knihy **Dozvuky Jubilea**
- 30 nekrológ **Don Vojtech Surový, salezián kňaz**

DON BOSCO DNES

Časopis pre saleziánsku rodinu,
priateľov a dobrodincov dona Bosca

1/2025

Ročník 56.

Dátum vydania: január 2025

Časopis vychádza 6x do roka,
rozširuje sa bezplatne.

Vydavateľ

Saleziáni don Bosca –

Slovenská provincia

IČO 00 586 421

vo Vydavateľstve Don Bosco

Šéfredaktor

Jozef Kupka SDB

Rastislav Hamráček SDB

Barbora Okruhľanská ASC

Iveta Sojková FMA

Michaela Köglerová

Stanislav Veselský

Barbora Kullačová

Viktória Norisová

Jana Schwarzová

Monika Wachira Nováková

Pavol Grach SDB

Štefan Kormančík SDB

František Kubovič SDB

Marián Valábek SDB

Jozef Luscoň SDB

Andrej Kňaze SDB

Ondrej Miliczki SDB

Jazykové úpravy

Adriana Reguliová

Grafická úprava a zalomenie,

DTP spracovanie Juraj Martiška

Distribúcia

Aneta Horváthová

Tlač

Alfa print s. r. o.

Registrácia MK SR č. EV3448/09

ISSN 1338-4201

Adresa redakcie

Don Bosco dnes

Miletičova 7

821 08 Bratislava

tel.: 0903 290 650

e-mail:

donboscodnes@saleziani.sk

www.donboscodnes.sk

Foto obálka: © SJOROZA

www.donboscodnes.sk

Časopis **DON BOSCO DNES** je zdarma.
Finančné milodary môžete posilať na:

Názov banky:

Všeobecná úverová banka (VÚB)

Názov účtu: Saleziáni don Bosca – Slovenská provincia

Miletičova 7, 821 08 Bratislava

IBAN: SK36 0200 0000 0000 2933 0062

Swift code: SUBASKBX

Variabilný symbol: 52201

Cesta lemovaná ružami

Autor: Stefano Martoglio SDB / Preklad: Stanislav Veselský ASC
Foto: ANS

„Ach! Don Bosco stále kráča po ružiach. Napreduje veľmi pokojne: všetko sa mu darí. Ale nevideli trne, ktoré driapali moje úbohé končatiny. Aj tak som však kráčal ďalej.“ Každý život je prepletený trňmi a ružami, ako to bolo v slávnom sne dona Bosca o ružovej aleji. Nádej je sila, ktorá nám napriek trňom pomáha kráčať ďalej.

Milí čitatelia, priatelia saleziánskej rodiny a dobrodinci, ktorí pomáhate dielu dona Bosca vo všetkých situáciách a za všetkých okolností! Prostredníctvom mesačníka *Bollettino Salesiano* vám posielam myšlienku na uvažovanie a rozhodol som sa ešte chvíľu zostať pri téme nádeje, ako sme urobili aj minulý mesiac.

Nie je to len z lásky k nadväznosti, ale predovšetkým preto, že o tejto téme treba hovoriť, pretože ju všetci veľmi potrebujeme. Je to synonymum Božej nežnosti v našom živote.

Ale keď hovoríme o nádeji, pamätajte najmä na to, že je prvkom hlbokej ľudskosti a jasným kritériom na interpretáciu života – a to vo všetkých náboženstvách.

Nádej má veľa spoločného s transcenciou a vierou, s láskou a večným životom, ako zdôrazňuje kórejský filozof Byung-Chul Han. Pracujeme, vyrábame a konzumujeme, poznamenáva tento filozof vo svojich spisoch, ale v tomto spôsobe života neexistuje žiadna forma otvorenosti voči transcendentnu, žiadna nádej.

Žijeme v dobe zbavenej rozmeru sviatosti, aj keď sme plní vecí, ktoré nás ohromujú; čas bez sviatosti je čas

bez nádeje. Je riziko, že konzumná a na výkon zameraná spoločnosť, v ktorej žijeme, nás urobí neschopnými byť šťastní a tešiť sa zo situácie, v ktorej sa nachádzame. No aj tá najťažšia situácia má vždy záblesky svetla!

Nádej nám pomáha veriť v budúcnosť, pretože miestom najintenzívnejšieho zakúšania nádeje je transcendencia.

Český spisovateľ a politik Václav Havel, prezident Československa v období „nežnej revolúcie“, ktorú si mnohí pamätáme, definuje nádej ako stav ducha, rozmer duše.

Nádej je zameranie srdca, ktoré presahuje bezprostredný svet, ako ho poznáme; je to ukotvenie v krajine za horizontom.

Korene nádeje sa nachádzajú niekde v krajine transcencie, a práve preto nie je to isté mať nádej a byť spokojný s tým, že sa nám darí.

Keď hovoríme o budúcnosti, máme na mysli to, čo sa stane zajtra, budúci mesiac, o dva roky. Budúcnosť je to, čo môžeme plánovať, predvídať, riadiť a optimalizovať.

Nádej je budovaním budúcnosti, ktorá nás spája s budúcnosťou, čo sa nikdy nekončí, s transcenciou, s rozmerom Boha. Pestovanie nádeje je dobré pre naše srdce, pretože dáva energiu na budovanie našej cesty smerujúcej do neba.

Slovo, ktoré don Bosco vyslovoval najčastejšie

Don Alberto Caviglia napísal: „Pri pozornejšom listovaní stránok so slovami

a príhovormi dona Bosca zisťujeme, že nebo bolo slovo, ktoré opakoval za každých okolností ako tému, čo najviac podnecovala každé konanie dobra a každé znášanie protivenstiev.“

„Kúsok neba všetko vynahradí!“ opakoval don Bosco uprostred ťažkostí. Aj v moderných školách pre manažérov sa učí, že pozitívna vízia budúcnosti sa premieňa na životnú silu.

Keď ako starý a vysilený pomaly prechádzal drobnými krôčikmi cez dvor, tí, čo šli okolo, sa mu zvykli mimovoľne prihovoriť: „Kam ideme, don Bosco?“ Svätec s úsmevom odpovedal: „Do neba.“

Ako veľmi naliehavo don Bosco opakoval slovo nebo! Pomáhal svojim mladíkom rásť s víziou neba v srdci a v očiach. Všetci vieme, že môžeme byť kresťanmi, aj presvedčenými, a pritom neveriť v nebo.

Don Bosco nás učí spájať náš pozemský

svet s posmrtným svetom. A robí to pomocou čnosti nádeje.

Nosme to vo svojom srdci a zároveň otvoreme svoje srdce dobročinnnej láske, našej ľudskosti, ktorá stelesňuje to, v čo hlboko veríme.

Ak dostanete tento krátky text v mesiaci novembri, prežívajte túto nádej s našimi svätými a so svojimi zosnulými, všetci zjednotení v spoločenstve, ktoré sa začína v našom každodennom živote a smeruje do večnosti.

Žime ako don Bosco, akoby sme videli Neviditeľného, posilňovaní nádejou, ktorou je prozreteľná Božia prítomnosť. Len ten, kto je hlboko konkrétny, ako bol don Bosco, je schopný žiť s pohľadom upriameným na to, čo je neviditeľné.

(Podľa Il Bollettino Salesiano, november 2024)

„Nemožné je priestor Božieho pôsobenia“

IX. medzinárodný kongres Márie Pomocnice (Fatima) 29. 8. – 1. 9. 2024)

Autor: Magdaléna Straková ADMA
Foto: archív autorky

„Vo Fatime sme sa stretli z mnohých krajín a kontinentov. Každý z nás so svojim vlastným príbehom a skúsenosťou, každý so svojou vlastnou cestou. Ale všetci sme tam boli povolaní a chcení Máriou a zjednotení skutočnosťou, že sa cítime súčasťou toho sna, z ktorého sa zrodila saleziánska rodina“ (ADMA On Line, október 2024).

priať lásku okolo nás.

Cestou autobusom od letiska do Fatimy som pri pohľade na oblohu stále myslela na slnko. To slnko bolo rovnaké aj vtedy, keď sa udial slnečný zázrak vo Fatime.

Po ubytovaní sa

Fatima je výnimočná, hovoril mi môj 82-ročný známy, ktorý sa vrátil z púte. Túžba členov ADMY v Prešove zúčastniť sa na kongrese vo Fatime bola silnejšia ako problémy, ktoré prináša staroba a vek.

Päť členov nášho spoločenstva zažilo výnimočnosť Fatimy a nadšenie ľudí z mnohých kontinentov sveta. V jednom posolstve Panna Mária hovorí: „Drahé deti, keby ste vedeli, ako vás milujem, plakali by ste od radosti.“ Túto lásku najlepšie prežijeme na púti. Naše srdce je vtedy najviac otvorené

začala práca kongresu. Bol to čas venovaný Panne Márii. Prednášky s krásnou témou o Panne Márii a program mladých zanechal v nás duchovný zážitok, ktorý budeme nosiť vo svojich srdciach. Pokoj a obetavosť duchovných otcov dona Pavla SDB, dona Jozefa SDB a rehoľnej sestričky Kristínky FMA, ktorí nám stále pomáhali, boli veľkým povzbudením.

Don Pavol SDB prekladal všetky prednášky a cez mobily sme ich počúvali v slovenčine.

V závere kongresu bola sviečková pro-

cesia. Kráčali sme po námestí so sviečkami a ďakovali Pánovi za jeho dobrotu a krásne zážitky.

Tieto dni nás naplnili veľkou radosťou a nádejou, ktorú chceme rozdávať okolo seba.

Nech prežívanie s Pannou Máriou, také každodenné a pritom vzácne, stále naplnené láskou ku každému z nás, naplní všetkých radosťou a pokojom.

Ďakujeme tebe, nebeský Otče, že si nám doprial toto všetko zažiť.

Svätý František a Hyacinta, orodujte za nás, aby vaša obeta za spásu duší prenikla naše srdcia.

Panna Mária, prihováraj sa za nás, aby sme zvyšok života prežili v službe blízkym. Amen.

Moderná škola – veľké možnosti

Autor: Beáta Jarošová

Foto: SJOROZA

Pomaly sa blíži čas odovzdávania prihlášok na strednú školu a tých, ktorí ešte nie sú rozhodnutí, možno zaujme naša ponuka. Stredná odborná škola svätého Jozefa Robotníka je zaujímavý výchovno-vzdelávací projekt a možno zaujme aj vás či mladých ľudí vo vašom okolí.

Známe porekadlo o tom, že remeslo má zlaté dno, je overené časom a podpísať sa podeň môže hŕba našich absolventov, ktorí neraz dostali pracovnú ponuku už počas praxe v autoservise alebo v autoopravárskej či stolárskej dielni. Medzi učebné odbory, ktoré sa tešia záujmu, patrí: autoopravár mechanik, autoopravár elektrikár či autoopravár lakovník, ale aj stolár a murár. Množstvo záujemcov využíva ponuky nadstavbového štúdia v odboroch dopravná prevádzka, drevárska a nábytkárska výroba, ale aj murárstvo. Veľkému záujmu sa teší i maturitný odbor grafik digitálnych médií. Odbornosť pritom zastrešuje koncepcia saleziánskeho preventívneho systému predchádzajúceho negatívnym javom v živote mladých ľudí a snažia sa formovať mladých nielen odborne, ale aj osobnostne a duchovne.

Vyváženost teórie a praxe

V ostatnom čase sa tešia veľkej obľube autoopravárske odbory, a to nielen medzi deviatakmi, ale aj deviatačkami. Evidujeme už prvú absolventku mechaniku. V súčasnosti sú v druhom ročníku dve žiačky, pričom v súťaži automechanik prvých ročníkov zvíťazila jedna z nich. Výchovno-vzdelávací proces stavia na vyváženosti teoretického a praktického

vyučovania. Spolupráca s renomovanými spoločnosťami prináša kvalitné vybavenie, ale aj možnosť poznať najaktuálnejšie trendy v automobilovom priemysle. Aj preto bývajú naši mechanici takí úspešní na medzinárodných súťažiach ako Young Car Mechanic či Autoopravár Junior. Ponuku odborov plánujeme zároveň rozšíriť o študijný odbor s maturitou autotronik.

Výučný list aj maturita

Novinku – štvorročný študijný odbor operátor drevárskej a nábytkárskej výroby – máme aj pre nadšencov stolárčiny. Zvlášť ak vás láka zvládnutie profesionálnych drevárskych CNC strojov. Absolventi tohto odboru získajú výučný list i maturitné vysvedčenie. Aj naši chlapci majú možnosť zmerať si sily v celoslovenskej súťaži Mladý stolár a vedia dobre zamiešať poradie. Murári sa tiež dokážu postaviť k robote – svedčí o tom krásne zrekonštruovaný areál školy, dielne aj interiér školy.

Grafik digitálnych médií je štvorročný študijný odbor ponúkajúci hŕbu inšpirujúcich príležitostí. Žiaci radi kreslia, fotografujú a nakrúcajú krátke filmy. Zároveň sa zúčastňujú na viacerých filmových, fotografických a grafických súťažiach. A o viacerých našich grafi-

koch či fotografoch ešte budeme určite počuť.

Pre žiakov z celého Slovenska

Tým, že SOŠ svätého Jozefa Robotníka má celoslovenskú pôsobnosť, žiaci majú k dispozícii aj novo zrekonštruovaný internát s kapacitou sto miest. Ubytovanie zabezpečujeme bunkovým spôsobom (spoločné sociálne zariadenie pre dve trojposteľové izby) alebo samostatnými izbami (každá taktiež pre troch ubytovaných). Žiaci majú k dispozícii telocvičňu, posilňovňu, ale aj študovňu, hudobnú miestnosť či herňu. Ubytovanie internátu predstavuje slušný štandard, dôležitý je však aj výchovný rozmer a spôsob, akým trávia chlapci čas mimo vyučovania. V tomto zmysle je ponuka naozaj pestrá – od možnosti športovať až po kurzy tanca a spoločenského správania.

● (Foto hore) Zoznamovací výlet budúcich spolužiakov máva skvelú atmosféru

● Naši grafici v akcii

Боже, Тебя ищю, ищю Тебя, ищю Тебя

Bože, hľadám ťa, hľadám ťa, hľadám ťa

Autor: Marián Peciar SDB

Foto: autor, freepik.com

Slová obľúbenej náboženskej piesne o hľadaní Boha uvádzajú rozhovor saleziána kňaza s Ajaalom (17), študentom architektúry. Stretli sme sa neplánovane koncom septembra v Kostole Najsvätejšej Trojice v Jakutsku.

Mladý chlapec si zvedavo prezerá ikonu dona Bosca na farskom úrade. „Som ateista,“ na dvakrát sa predstavuje s akousi hrdosťou v hlase. Práve sa zúčastnil na svätej omši.

Vonku je daždivý piatkový večer a Ajaal sa očividne neponáhla.

V priebehu rozhovoru vyjde najavo, že tu nie je prvýkrát. Gitka, saleziánka spolupracovníčka, ktorá mala pred pár dňami službu, mu vtedy ukázala interiér kostola a vysvetlila základné veci.

Záujem o architektúru a atmosféra v chráme ho priviedli späť.

„Nedávno som bol u pravoslávnych. Nepustili ma za zlatú bránu (rozumej za ikonostas). Babky tam na mňa tak divne zazerali. Necítil som sa veľmi príjemne. A vo štvrtok som chcel navštíviť mešitu. Žiaľ, ani tam sa mi to nepodarilo.“

„Kamarátsky ti poviem, že mne sa to raz podarilo. Bolo to pred pár rokmi. Pomohla mi brada. Celkom som zapadol medzi ostatných. No určite by si tam mal ísť v piatok napoludnie. Všetci predavači zeleniny a ovocia zatvárajú svoje obchodíky a utekajú do mešity. Ja som tam vtedy napočítal asi päťsto mužov. A nezabudni na čisté ponožky, lebo pri vstupe sa treba vyzuť.“ Z farskej kancelárie prejdeme do chrámovej lode.

„Prečo je Ježiš zobrazený ako aziat, veď bol predsa Žid?“ Zaujali ho obrazy krížovej cesty. Skutočne, Ježiš, znázornený ako Jakut, vykoľajú nejedného návštevníka. Ajaal vie, čo je to inkulturácia. A od inkulturácie je to už iba krôčik k vteleniu a predstaveniu Boha ako Otca. Keďže máme jedného Otca, tak sme logicky bratia a sestry. Ajaal sa trochu usmieva. „Z akých peňazí žijete?“ „Plat nemáme, dobrí ľudia nám pomáhajú milodarmi.“ Neveriacky krúti hlavou. Som vďačný za možnosť priblížiť životný štýl Ježiša vyjadrený v troch evanjeliových radách.

„A čo si myslíte o hodinkách patriarchu Kirilla?“ „Tak stále je to živá téma,“ pomyslí si v duchu. Pred viac než desiatimi rokmi si totiž novinári všimli, že patriarcha Kirill obľubuje drahé hodinky.

K téme peňazí Ajaal pokračuje: „Nechal som skromný dar v pravoslávnom chráme a oni mi bez emócií povedali: „Ďakujem.“ Keď som tu bol minule a chcel som nechať milodar, tak mi povedali: „Vďaka, ale ty si študent, nemáš veľa peňazí.“

Desiate zastavenie krížovej cesty, Kostol Najsvätejšej Trojice, Jakutsko

Ďalej rozhovor plynie cez otázky vzťahov vedy a biblických poznatkov, spomenieme pána Darwina. Zaujíma ho morálnosť vraždenia nepriateľov, často opisovaná v Biblii, rozprávame o šabate a o siedmom dni.

Na chvíľu sa zamyslí a vzdychne si: „Rodičia mi povedali, že moje narodenie bol omyl.“ „Ajaal, ale pre Boha ty nie si omyl.“ Na pár sekúnd sa usmeje a zdá sa mi, že aj oči sa mu trochu lesknú.

„Prečo Cirkev schvaľovala otroctvo?“ Grilovanie férovými otázkami mladého ateistu pokračuje.

„A určite si nedáš čaj?“ Stojíme uprostred chrámu už vyše hodiny. „Čaj mi veľmi nechutí, ale džús náhodou nemáte?“ „Ach, neviem presne, musím sa pozrieť,“ vravím rozpačito. „Nechajme to teda tak, netreba.“ Vidina prestávky sa rozplynula.

„Tak ešte posledná otázka. Boh na počiatku stvoril Adama a z jeho rebra Evu. Kto je teda Lillet?“ „Neviem, prvýkrát o nej počujem,“ odpovedám úprimne. Ajaal vytiahol mobil a ukázal mi displej. Vyhľadávač prezradil, že Lillet sa v kabbalistickej literatúre objavuje ako Adamova prvá manželka. „Tak vidíš, to nie je biblický zdroj. Takže vlastne neviem odpovedať na tvoju otázku.“ „Chápem.“ „A vy veríte na anjelov?“ Predsa to teda nebola posledná otázka.

Na záver rozhovoru som ho povzbudil, aby bol aj naďalej otvorený v hľadaní a úprimne počúval odpovede na svoje otázky. „Myslel som, že mi na konci opäť poviete niečo o Bohu.“

Vyprevádzam ho cez vchodové dvere. Vonku fúka studený vietor.

„Kedy sa vráti otec Matthew?“ Spolubrat je na návšteve rodičov v Južnej Kórei.

„V druhej polovici mesiaca.“ „Aha, dobre. Ešte určite prídem. Chcem sa aj s ním porozprávať.“ „Jasné, príď. Ešte sa uvidíme.“

Hodiny ukazujú 21.37. Zhasínam svetlá v prázdnom kostole. Spontánne nahlas vyslovím krátku modlitbu:

„Pane, ty sám ho nájdi, požehnaj ho. On ťa predsa hľadá, hoci sa pre svoju ‚bezpečnosť‘ rozhodol, že bude ateista.“

V ústrety 150. výročiu prvej misionárskej výpravy

Spracovala: Iveta Sojková FMA

Foto: Generálny archív Inštitútu FMA

Rok 2027 bude pre sestry saleziánky rokom osláv 150. výročia odchodu prvých misionárov z Mornese (Taliansko, miesto zrodu ich reholnej rodiny) do Uruguaja a potom do Argentíny. Tejto veľkej udalosti budú venované tri roky prípravy, ktorá sa už začala 14. novembra 2024 a skončí sa 14. novembra 2027.

„V tomto úseku našej cesty ako Dcéry Márie Pomocnice je pre nás životne dôležité a naliehavé znovu prebudiť oheň misionárskeho ducha, ktorý je charakteristickým znakom našej charizmatickej identity,“ napísala sestrám v obežníku č. 1038 generálna predstavená Inštitútu sestier saleziánok matka Chiara Cazzuola.

Slogan tohto slávenia je: *Teraz je čas znovu zapáliť oheň – 150 rokov misii FMA* (porov. Maria D. Mazzarello, List 27).

Ako to bolo s odchodom prvých sestier misionárov do zámorských misií (14. november 1877)? Priblížime si to cez kronistóriu Inštitútu FMA.

Márie Pomocnice odídu na misie do Ameriky. Ich cieľom mal byť Uruguaj. Dobrej novine sa nesmierne potešili a boli vďačné Panne Márii, že si vybrala práve ich, úbohé dcéry, aby šli za oceán pre spásu duší, ktoré smädili po svetle, dobre a večnom živote.

Každá sestra chcela ísť na misie. Matka Mazzarellová (prvá generálna predstavená Inštitútu FMA) prečítala úryvok z listu dona Bosca: „*Tie, čo sa túžia zasvätiť misiám v cudzine, aby spolupracovali so saleziánmi na spáse duší, najmä dievčat, nech napíšu písomnú žiadosť. Potom sa urobí výber.*“

Nastala ozajstná súťaž v písaní žiadostí a každá čo najpresvedčivejšie vyjadrovala svoju túžbu, aby ju vybrali.

27. septembra 1877 sa zverejnili mená sestier, ktoré mali ísť do Ameriky: sestra Angela Walleseová z Lu ako direktorka, sestra Jana Borgnová, ktorá sa narodila v Buenos Aires, sestra Angela Cassulová z Castelletta d'Orby, sestra Angela Denegriová z Mornese, sestra Tereza Geddová z Pecca pri Turíne, sestra Terezina Mazzarellová, zvaná Baroniová.

Sestry si hneď zaobstarali povolenie rodiny, pretože don Bosco chcel, aby rodičia naplno a kresťansky prijali novú a väčšiu obeť svojich detí. Nech majú na tom zásluhy.

Slávnosť rozlúčky

Zo šiestich nových misionárov iba dve sestry – sestra Angela Valleseová a sestra Jana Borgnová – šli zastúpiť ostatné do Ríma, aby prijali požehnanie Svätého Otca Pia IX. Kedže tieto dve sestry sa už potom nemali vrátiť do Mornese, ale mali ísť rovno do Janova, kde sa s ostat-

Prvé sestry saleziánky – misionárky na lodi v Janovskom prístave (14. 11. 1877)

Prvé misionárky do Ameriky

8. september 1877, sviatok narodenia Panny Márie, vyšiel na prvú sobotu v mesiaci. Don Bosco oznámil, že Dcéry

Skupina sestier saleziánok 2. misionárskej výpravy (1879) s matkou Mazzarellovou (v dolnom rade v strede)

Pôvodný vchod do mornézskej kaplnky v Kolégiu sestier saleziánok

nými nalodia, don Lemoine SDB usporiadal v Mornese rozlúčkovú slávnosť, takú istú ako pre saleziánov v Turíne. V stredu popoludní 6. novembra 1877 bola mornézska kaplnka plná príbuzných a priateľov. Pomodlili sa spolu večery ako na veľké slávnosti. Potom nasledoval rozlúčkový príhovor direktora Lemoineho misionárkam. Sestry aj všetkých, čo zostali, povzbudil k vzájomnej modlitbe, aby sa zachoval duch jednoty a lásky.

Po požehnaní Najsvätejšou oltárnou sviatosťou sa spievalo a modlilo za cestujúcich. Na záver sa matka Mazzarellová postavila a vyšla von. Sestry šli za ňou. Vypukli v plač, ktorý celý čas hrdinsky udúšali. Všetci plakali a tlačili sa, aby sa ešte porozprávali so svojimi dcérami, sestrami, učiteľkami a priateľkami. Z misionárokov vyžaroval pokoj, keď prežívali obeť svojich plačúcich rodičov, ktorí ich napriek všetkému žehnali a ďakovali Bohu, že im uštedril taký veľký dar.

K večeru sa matka Mazzarellová a dve misionárky odobrali z Mornese do Sampierdareny, aby sa pridali k výprave saleziánov do Ríma.

V Ríme

Dňa 9. novembra 1877 sa konala pápežská audiencia. Don Cagliero SDB predstavil Svätému Otcovi generálnu predstaviteľnú Dcéru Márie Pomocnice matku Mazzarellovú. Svätý Otec jej aj sestrám zablahoželal a nežne povedal, že sú šťastné a Pánom požehnané, lebo sú dcérami dona Bosca. Vraavel, že ich čaká široké pole evanjelizácie a ako pravé, starostlivé a láskavé matky urobia mnoho dobra pre dievčatá. Na misiách za-

chránia veľa úbohých domorodkyní, ktoré naučia poznávať Boha, milovať ho a slúžiť mu na zemi, aby sa s ním stretli v nebi.

Dvomi misionárkami povedal, aby boli ako veľké mušle na fontáne, ktoré prijímajú vodu a potom ju dávajú ďalej pre dobro všetkých. Mušle sú znakom čnosti a poznania pre dobro ostatných. Potom im položil ruky na hlavu a otcovsky povedal:

„Nech vás Boh požehná, aby ste mohli robiť veľmi veľa dobra!“

Misionárky boli dojaté a prekvapené. Matka nevravela nič. Pri odchode sa jej sestry nalievavo pýtali na jej dojmy, ale povedala len to, že obdivuje veľkú dobrorotu pápeža.

Požehnanie, slzy, zbohom

Večer 12. novembra odchádzal vlak do Janova a 13. novembra pricestovali do Sampierdareny (prístav v časti Janova). Ostatné sestry misionárky z Mornese sem ešte nedošli a matka sa bála, či sa niečo nestalo. Nakoniec dorazili aj ony. Ráno 14. novembra don Bosco slúžil svätú omšu a vyspovedal misionárky. Všetky si prišli k nemu po posledné rozhrešenie a poslednú spomienku. O pol desiatej sestry aj saleziáni nastúpili na loď. Matka Mazzarellová navštívila každú kajutu, aby sa uistila, že sestrám nebude nič chýbať. S každou sa trocha porozprávala, potom aj so všetkými spoločne a sama ich priviedla k donovi Boscovi, aby im zopakoval svoje účinné slová. Nakoniec bolo treba z lode zísť, pretože sa opakovane ozýval pokyn pre necestujúcich, aby opustili loď. Museli poslúchnuť.

Saleziáni a sestry si pokľakali okolo dona Bosca a otec zdvihol ruku, aby ich požehnal. Jeho oči boli plné slz. Aj matka povedala posledné zbohom.

Dojatá skupina ešte raz pozdravila z mosta. Don Bosco na nich uprel posledný pohľad a matka Mazzarellová s námahou zadržovala slzy. Don Cagliero chcel povedať vtip, aby všetkých rozveselil, ale nevládal.

V istej chvíli k nim od mora doľahli hlasy. To don Costamagna sprevádzal na klavíri nové misionárky pri piesni „Chcem milovať Máriu“. Pieseň sa rozlieha naokolo ako sladká spomienka na deň, keď ju don Costamagna zložil ešte v Mornese.

Návrat do Sampierdareny bol tichý. Srdcia tých, ktorí zostali, ostali na palube s tými, čo odišli.

Sestry cítili, že na ne nemyslia všetci, ktorých nechali doma. Dodávalo im to silu a nádej, že v prisľúbenej zemi urobia mnoho dobra. Vrucne mysleli na matku, sestry a drahých príbuzných. Vkladali veľkú nádej do ich modlitieb, najmä do modlitieb svätého zakladateľa a otca dona Bosca.

Logo slávenia 150. výročia 1. misionárskej výpravy sestier saleziánok

Preventívny systém vo výchove mládeže XI.

Autor: František Kubovič SDB

Foto: Vladimír Škuta

Po tom, ako sme si priblížili pedagogiku povinností, ktorá pomáha mladému človeku vstúpiť do spoločnosti, a pedagogiku radosti, ktorá mu vytvára pokojné a harmonické výchovné prostredie, zamyslíme sa nad tretím prvkom, a to pedagogikou čnosti.

Don Bosco sa snažil, aby vo výchove bola zabezpečená vyváženosť medzi povinnosťami (štúdium, práca, poriadok, praktická príprava do života) a časom pre veselosť a zábavu (hry, pocit slobody, uvoľnenie energie). Tieto dva prvky nevnímal ako protiklady, ale ak mali chlapci takto vyvážený život, rozvíjala sa ich osobná námaha a učili sa identifikovať s čnosťami. Práve to im nakoniec pomohlo vybrať si životnú cestu povolania. Mal za cieľ vychovať ľudí, ktorí boli čestnými a charakternými kresťanmi a zároveň vo svete práce kompetentnými odborníkmi. Z viacerých dôvodov neponúkal koncepciu človeka, ktorý je politicky zaangažovaný. Jeho projekty boli zamerané na dobro každého mladého človeka a pre dobro celej spoločnosti bez ohľadu na politickú príslušnosť.

Prvým predpokladom pre výchovu čestného občana a odborníka v práci bolo to, aby mal zamestnanie, čím si vedel zabezpečiť základné životné podmienky. V dnešných časoch na rozdiel od minulosti je to veľmi náročné aj vzhľadom na to, že práca bola štandardizovaná a ten, kto sa naučil nejaké remeslo, robil ho po celý život. Toto bol základný predpoklad, na ktorom sa dalo ďalej vychovávať k láske, ktorá je pre všetkých a veľmi konkrétna voči všetkým. Don Bosco nevychoval k všeobecnej láske, k láske k ľudstvu, ale

viedol k podporovaniu konkrétnych diel milosrdenstva, ktoré pomáhali telu a duši celého človeka vedľa nás. Zároveň sa však pri výchove nesústredil na výchovu kvalitného a dobrého osamoteného jednotlivca, ale vnímal ho v kontexte „hnutia osôb“. Nešlo mu len o počty alebo o to, že „v jednote je sila“, ale vedel, že existencia človeka je založená na spoločenstve, na spoločnom budovaní a práci. Názorne to ukazuje jeho večerné slovko z roku 1875, keď

vať a dobre si plniť svoje školské povinnosti. Potom uvidíte, že s Božou pomocou môžete nasledovať váš úmysel.“ Don Bosco vytváral kontext misie ako čohosi veľkého, čo presahuje bežné horizonty, a zapájal doň všetkých malými skutkami.

To, čo zjednocuje celý život mladého aj každého človeka, je jeho povolanie. Nejde tu však len o výber životného stavu, ako sa to často pre-

mnohí mali túžbu ísť na misie, ale nedalo sa. Tu im vysvetľuje, že nemôžu všetci ísť, ale môžu sa pripravovať „modlitbou, snažiť sa byť naozaj dobrí, pomáhať misionárom a jeden druhému, dávať dobrý príklad, vzorne študo-

zentuje – založenie rodiny alebo vstup do zasväteného či kňazského života. Pohľad na povolanie je omnoho širší. V prvom rade je to každodenné hľadanie Božej vôle, skúšanie, trvalé hľadanie toho, k čomu nás Boh pozyva a čo je pre nás najlepšie. Takto skutočne

odhalíme, kým sme a čo nás urobí šťastnými. Do tohto hľadania vstupuje aj ďalší rozmer, a to je rozmer večnosti. Božia vôľa je pohľad Boha na konkrétneho človeka, ktorý vníma logiku večnosti. Kým chcem byť pred Božím pohľadom, pred niekým, kto ma pozná lepšie, ako ja sám? Nejde o mechanické nasledovanie a plnenie úloh, ale o stále zverovanie sa Bohu, jeho prozreteľnosti s vedomím, že moje rozhodnutia, skutky ovplyvňujú moju večnosť. Toto všetko sa deje v našej krehkosti a nedo-

Zapálená láska sa prejavuje v konkrétnej službe lásky, a to napomáha budovanie rodiny, vytváranie priateľstiev, dávanie dobrého príkladu, šírenie apoštolského nadšenia a rôzne služby v dobrovoľníctve. Nešlo mu len o množstvo chlapcov, ktorí „robia veci“, ale vo vzájomných priateľských vzťahoch majú „byť niekým“. Doplňujúcou čnosťou k zapálenej láske je typická čnosť zdôrazňovaná v tomto období, a to je čistota. Nejde tu o čistotu vnímanú len ako prehrešenie sa voči šiestemu priká-

sily, nech sa poradí s nábožným a vzdelaným človekom. Ale všetko musí vychádzať a smerovať k tomu istému cieľu, ktorým je Boh.“ Rozhodnutie pre povolanie nemá byť len individuálna psychoanalýza urobená s niekým, ale má vykazovať aj známky dobrých skutkov, pohľadu a svedectva druhých a mienky spovedníka. Všetko toto sa má diať v hnutí srdca, že chceme dobre druhým. V pedagogike dona Bosca zohrávalo dôležitú úlohu „cvičenie dobrej smrti“. Dnes by sme ho nazvali duchovná ob-

konalosti spojenej s drámou hriechu a zla, pričom však z Božej strany nikdy nechýba jeho pomoc a milosť.

Pre dona Bosca boli centrálnymi čnosťami vliate (teologálne) čnosti získané pri krste: viera, nádej a láska. Je zaujímavé všimnúť si, aké prívlastky im dáva: živá viera, pevná nádej a zapálená láska. Pod vierou nemyslí len teoretické vedomosti, ale živý vzťah s Bohom, pod nádejou silné zverenie sa Božej prozreteľnosti, ktorá vedie životom, a lásku vníma ako oheň, ktorý spaľuje srdce. Tieto aj ostatné čnosti don Bosco ponúkol v životopisoch chlapcov, ktoré napísal. Písal ich s úmyslom, aby predstavil ich čnostný život, pričom u každého podčiarkol niečo iné. Ako prvý napísal životopis svojho spolužiaka v seminári Alojza Comola, neskôr životopis Dominika Savia, ktorý sa stal vzorom ideálneho chlapca.

zaniu – ochranný cieľ, ale ako nasmerovanie vnútorných energií pre dobro druhých – aktívna ponuka. Druhí sa nevnímajú ako zdroj potešenia, ale stávajú sa príležitosťou, ako im poslúžiť a neuzatvárať sa do svojich virtuálnych svetov predstáv a fantázií. Pre nadobudnutie tejto čnosti sa vyžaduje vzor vo vychovávateľoch, sloboda a nenaviazanosť vo vzťahoch, stráženie si zmyslov – čo pustím do svojho vnútra, srdca, fantázie a predstáv? Samozrejme, nedá sa vždy cieľiť len na nevinnosť, ako to bolo u Dominika Savia, ale treba počítať aj s procesom pokánia a očisťovania. Všetko toto vedie k objaveniu svojho povolania, ktoré má každý v sebe, ale musí byť postupne odhaľované a vychovávané. Don Bosco o povolaní hovorí: „Každý sám sa musí rozhodnúť pre to, čo nachádza vo svojom srdci, čo je najvhodnejšie pre jeho fyzické a morálne

nova. Pomáhalo chlapcom vnímať perspektívu života z pohľadu času: ak by som mal o chvíľu zomrieť, ako by som prežil zvyšný čas? Bolo to cvičenie, ktoré im pomáhalo znútorňiť to, čo prežívali, a zhodnotiť si svoje smerovanie v živote. Žiaľ, dnes to chýba a mnohí žijú podľa logiky, „ako sa dnes cítim“, bez dlhodobých nasmerovaní v živote.

Pre výchovu charakteru tu máme tri princípy, ktoré zahŕňajú realitu čností: spoločenstvo, prax a rozprávanie. K čnostiam sa nevychováva teoreticky, nestačí ich vysvetliť. Je tu princíp praxe. Čnosť sa nadobudne tým, že sa skúša, žije. A to všetko sa deje v spoločenstve rodiny, školy alebo iného prostredia. K čnostiam povzbudzujú aj prerozprávané konkrétne príklady ľudí, ktorí žili pekným životom – príklady svätcov.

Blahoslavený Titus Zeman

*Svedok
viery,
odvahy
a obety*

Autor: Adriana Hakajová
Foto: Marián Peciar, archív

V časoch totalitného komunizmu, keď bola sloboda viery potláčaná, Slovensko zažilo mnoho príbehov odvahy a viery. Medzi nimi vyniká obeta dona Titusa Zemana, saleziána, ktorý nasadil svoj život, aby pomohol svojim spolubratom.

Jeho životný príbeh nie je len svedectvom o odvahe, ale aj o nezlomnej viere a hlbokej oddanosti Bohu. Don Titus, inšpirovaný vnútorným hlasom Ducha Svätého, sa rozhodol pomáhať mladým spolubratom utiecť do zahraničia, aby mohli pokračovať v štúdiách a duchovnej formácii. Navzdory veľkému riziku organizoval úteky cez rieku Moravu do

Rakúska. Hoci cesta bola plná nástrah, po prvých úspechoch v ňom rástla viera, že jeho činy sú súčasťou Božieho plánu. Napriek tomu prišiel okamih, keď sa aj v jeho odvážnom srdci začali objavovať pochybnosti. Po uskutočnení druhej výpravy, keď narazil na nespočetné problémy s vízami, sa začali ozývať hla-

Na fotografii sa nachádza pravdepodobné miesto prechodu cez rieku Moravu, ktoré sa spája s činnosťou dona Titusa Zemana. V týchto miestach v katastri obce Malé Leváre niekoľkokrát prekračoval rieku s cieľom pomôcť rehoľníkom uniknúť z komunistického režimu, aby mohli slobodne pokračovať v štúdiách a duchovnej formácii.

● Miesto, kde don Titus Zeman a jeho spoločníci prekračovali rieku Moravu, je dnes označené kameňom, ktorý bol osadený dňa 11. septembra 2024. Umelecké spracovanie pripravil Cyril Uhnák, kompozíciu vytvoril Peter Köveš. Kameň tvoria dva žulové kamene pochádzajúce zo Slovenska. Vrchný, dvojfarebný kameň pripomína mílnik alebo hraničný kameň. Na jeho vrchnej časti je zasadený malý krížik z čiernej žuly, symbolizujúci obeť, námahu a riziko, ktoré podstupovali. Povrch kameňa je upravený tak, aby mohol slúžiť na slávenie Kristovej obety. Spodný kameň je zo žltej žuly a plní úlohu podstavca pre tento symbolický pamätník. Ide o hmatateľnú pripomienku odvahy a duchovnej sily, ktoré v týchto náročných časoch formovali činy dona Titusa a jeho spoločníkov.

sy plné pochybností – bol to skutočne Boží plán? Alebo len jeho snaha o falošné hrdinstvo? „**Čo keby ma dostali do rúk?**“ písal v liste priateľovi. Táto dilema ho sužovala, no krátko nato pri slúžení svätej omše dostal odpoveď, ktorú hľadal: „**Aj my sme povinní dávať život za bratov**“ (1 Jn 3, 16). V tej chvíli pochopil, že aj pozvanie k prípadnej obete života je Božou odpoveďou na jeho pochybnosti pred Bohom.

Don Titus vedel, čo ho čaká, ak by bol chytený – mučenie, väzenie, možno aj smrť. A predsa sa rozhodol pokračovať, pretože v tom videl vyšší zmysel – lásku k svojim bratom a vernosť svojmu poslaniu. Jeho tretia výprava však bola poslednou. Zajatý, mučený a ponižovaný. Don Titus zakúsil najhoršie, čo totalitný režim mohol ponúknuť. Napriek nesmiernej bolesti, ktorú mu spôsobovali, jeho viera zostala neochvejná.

Svedectvá o jeho mučení sú srdcervúce. Stratil sluch, bol bitý, topený vo výkaloch, týraný do takej miery, že jeho telo a duša doslova zápasili o prežitie. No aj v týchto najtemnejších chvíľach si zachovával vnútornú slobodu a vieru. Jeho ruženec, zložený zo zrníek chleba, symbolizoval každý jeho výsluch a mučenie – vyše 50-krát bol Titus skúšaný, no nikdy nikoho nezradil.

Spolupripomienka don Andrej Dermek si spomína na jeden z najkrajších momentov

ich spoločného utrpenia: „**Pozreli sme sa na seba a usmiali sme sa... Obaja sme vedeli, pre koho trpíme, pre Krista.**“ Tento úsmev bol napriek všetkému, čo prežili, dôkazom ich nezlomnej viery a odovzdanosti Bohu.

Titus Zeman bol odsúdený na 25 rokov ako „nepriateľ štátu“, no aj v tých najhorších podmienkach naďalej slúžil svojim spoluväzňom. Nielenže ich duchovne povzbudzoval, ale aj konkrétne pomáhal, kde to bolo možné. Jeho život a utrpenie sú živým dôkazom Ježišových slov: „Niet väčšej lásky, ako keď niekto položí svoj život za svojich priateľov“ (Jn 15, 13).

Posolstvo:

„A hľa, ja som s vami po všetky dni až do skončenia sveta.“
(Mt 28, 20)

Titus Zeman vo svojej viere nikdy nepochyboval, že Boh je s ním aj v tých najťažších chvíľach. Jeho príklad nám ukazuje, že v žiadnej situácii, nech je akákoľvek náročná, nie sme sami. Božia prítomnosť nás sprevádza na našej ceste. Nech nás jeho obeta povzbudí k tomu, aby sme aj my kráčali odvážne v službe druhým, s dôverou v Božiu lásku, ktorá nikdy nezlyháva.

Dňa 29. septembra 2024 sme organizovali 12. ročník výstupu Titusa Zemana na Veľký Fatranský Kriváň a zároveň

o deň neskôr, 30. septembra 2024, sme slávil v poradí 7. výročie blahorečenia dona Titusa Zemana.

**UKOTVENÍ
V NÁDEJI,
PÚTNICI
S MLADÝMI**

Heslo 2025 hlavního představeného
Ángela Fernándeza Artimeho

Nech nevie tvoja ľavá ruka, čo robí pravá

Autor: Andrej Kňaze SDB

Foto: archív, album rodiny

Osobne som Mariána nikdy nestretol, ale veľa som sa dopyčul, ako pomohol v saleziánskych strediskách. Nech sa páči niekoľko svedectiev o našom dobrodincovi Mariánovi z Banskej Bystrice.

V septembri 1999 prichádzam do Banskej Bystrice ako mladý salezián, študent teológie. Okrem iných vecí a ľudí som zapadol do partie zrelých mužov, ktorí hrávali raz do týždňa na asfaltovom ihrisku futbal.

My sme žili život študentov a chlapi svojo rodinný a pracovný život. V tejto skupine vynikal malý chlapík, ktorého každý rešpektoval. Otec štyroch detí a majiteľ firmy Marián. Mesiac pred mojou kňazskou vysviackou pri futbalovom zápase Mariánovi vyskočilo koleno a ja som si vytkol členok. K štátniciam som išiel pomocou bariel a Marián skončil na operácii. Po uzdravení prišiel za saleziánmi s ponukou, že postaví malé futbalové ihrisko s umelou trávou. Zmobilizoval chlapov a v priebehu niekoľkých týždňov sa ihrisko stalo realitou. V roku 2013 som sa vrátil do Banskej Bystrice a tá istá partia chlapov ešte stále hráva každý utorok futbal. Marián, trochu

ironický, s chladným humorom a otvorenou dľaňou bol dušou tohto spoločenstva chlapov, ktoré už nehralo len futbal, ale boli aktívni aj pri rôznych činnostiach strediska. Jeho srdce roky patrí charizme dona Bosca. Dvaja starší synovia študovali v Šaštíne na saleziánskom gymnáziu. Mladší, ktorý nechcel študovať na tomto gymnáziu, sa o niekoľko rokov stal saleziánom.

Firmu budoval mnoho rokov a trikrát začínal takmer z nuly. Nerád prepúšťal svojich zamestnancov, lebo ich vnímal nielen ako kolegov, ale hlavne žiteľov rodín. Ani v čase ekonomickej krízy nikoho z firmy neprepustil. Pomáhal mnohým rodinám svojich zamestnancov a všímal si aj potreby iných. Jeho štedrosť pocítila saleziánska rodina v rôznych saleziánskych strediskách na Slovensku. Tam sa však jeho štedrosť nekončila.

Snívali sme jeden spoločný sen, že na dôchodok predá firmu a postavíme táborisko v okolí Banskej Bystrice, kde bude Marián v službe kastelána.

Tento sen sa nám nepodarilo spoločne dosiahnuť, ale snívať treba ďalej, aby sa sen raz stal skutočnosťou.

(Ivo Štofaj SDB, direktor strediska v BB)

S Mariánom som sa prvýkrát stretol v saleziánskom stredisku v Rožňave, kde si prišiel skontrolovať svojho syna, začínajúceho saleziána, ktorý si u nás robil prax. Bolo to cez prázdniny. Slovo dalo slovo a už sme po dobrej grilovačke rozprávali o plánoch rozvoja nášho strediska.

„Tu bude ihrisko, po celej jeho dĺžke bude tribúna a na druhej strane striedačky. Tribúnu nám treba aj na ihrisku juh.“

„Dobre, železo bude odo mňa, ale zváračov si zoženieš.“

„Platí!“

● Obnova hokejbalového ihriska Banská Bystrica

● Stredisko Banská Bystrica, ihrisko

● Výmena umelého trávniku na ihrisku v Banskej Bystrici

● Rožňava, ihrisko s tribúnou

Bol veľmi konkrétny a jasný. Len sprostredkované som sa dozvedel o jeho štedrosti aj pre iné saleziánske strediská, o darovaných autách, pomoci na Ukrajinu a iné.

Keď som sa ako kňaz stretol s utrpením alebo stratou blízkych v rodinách farníkov a podelil som sa s ním o tom, vždy bol ochotný, aby okrem kňazskej pomoci dostali aj niečo navyše. Či už to bol tínedžer, čo stratil otca, alebo otec rodiny, ktorý stratil prácu. Keď sa dozvedel o svojej vážnej chorobe, odovzdal všetko Bohu. Urobil si poriadok v práci, v duši a vykonal si svoje pravidelné duchovné cvičenia. Vždy sa potešil návšteve vo svojom trojizbovom byte v paneláku, ktorý mal vďaka kozubku svoju čarovnú atmosféru. Žil pre druhých, tam, kde sa dalo, pomohol, no nikdy o tom nechcel hovoriť. Bol taký skromný počas celého svojho života. Pán Boh má zmysel pre humor a deň jeho pohrebu bol na „Giving Tuesday“, Medzinárodný deň štedrosti.

(Ivan Žitňanský SDB, Hody)

Naše sväté omše za dobrodincov slúžime nielen zaňho, ale aj za iných, ktorí prispievajú k šíreniu posolstva dona Bosca a tým sa stávajú súčasťou saleziánskeho diela.

Uja Mariána si pamätáme ako usmiateho a vtipného človeka. Bol vždy ochotný pomôcť, a to najmä ocinovi, ktorého podporoval pri osamostatnení sa a za-

ložení vlastnej firmy. Bol jeho morálnou podporou a priateľom, vždy mu pomohol a poradil. Aj po náhlom odchode nášho ocina a pri jeho ťažkej chorobe nám ponúkol svoju pomoc, čo si nesmierne vážime.

(sused a priateľ z ulice)

Vždy si išiel naplno. Pre rodinu, pre svoju prácu, pre spoločenstvo saleziánov, pre kamarátov.

(kamaráti futbalisti)

Marián bol nenápadný, usmievavý chlap, pripravený vždy, keď bolo potrebné pomôcť.

(spolužiaci)

● Z rodinného albumu

Budíme nevyrušiteľní – v práci aj doma

Autor: Viktória Norisová, Barbora Okruhlánská
Foto: Canva

Predstavte si situáciu: Otec alebo mama sa rozhodne, že popoludnie strávi s deťmi a pomôže im s úlohami do školy. Sadne si k stolu s dcérou, ktorá potrebuje vysvetliť matematiku, no práve v tej chvíli zazvoní telefón – kolega píše na WhatsAppe. „Len chvíľočku,“ povie si a odpíše na správu. Vtom začne bzučať pracovný e-mail. Kým sa k nemu dostane, syn príde s otázkou: „Môžeme si spolu postaviť lego?“ „Počkaj, len dám dokopy tento jeden mail,“ odpovie. Medzitým dcéra stratí trpezlivosť, syn si zapne tablet a čas, ktorý mali stráviť spo-

ločne, sa rozplynie. Keď si otec alebo mama konečne uvedomí, čo sa stalo, je večer. Pocit viny sa mieša so zistením, že namiesto spoločného času zostal deň roztrieštený medzi obrazovky, notifikácie a povinnosti, ktoré mohli pokojne počkať.

Asi každý z nás už zažil podobnú situáciu. Nájsť rovnováhu medzi pracovnými povinnosťami, rodinným životom a nekonečnými digitálnymi vyrušeniami sa nám zdá občas nemožné. Superschopnosť 21. storočia – byť nevyrušiteľný, však nemusí byť len o tom, ako zvládnuť prácu, no ak sa nám to podarí, má to zásadný vplyv aj na kvalitu nášho rodinného života.

ZAČNIME V PRÁCI

Ak počas dňa neustále preskakujeme medzi úlohami, odpovedáme na e-maily či správy a necháme sa rozptyľovať, večer prichádzame domov unavení a mentálne vyčerpaní. To má priamy dopad na našu schopnosť venovať sa rodine. Jasný časový blok na jednotlivé úlohy sú základom efektívneho pracovného režimu. Počas týchto blokov vypnete všetky notifikácie a upozornenia, aby ste sa mohli plne sústrediť. Keď zvládnete úlohu rýchlejšie, zvyšný čas môžete využiť na regeneráciu alebo riešenie menších úloh. Nápomocná môže byť tzv. paradajková metóda. Metóda Pomodoro – 25 minút práce a 5 minút prestávky – pomáha udržiavať vysokú úroveň koncentrácie.

DAJTE NAJAVO, ŽE NIE STE DOSTUPNÝ

Či už pracujete v kancelárii, alebo z pohodlia domova, len málokedy sa vám podarí mať pri práci úplný pokoj. Vždy sa nájde niekto, kto vás „na chvíľku“ vyruší s dôležitou správou, otázkou či len rýchlym pozdravom.

Najlepším spôsobom, ako sa takýmto vyrušeniam vyhnúť, je dohodnúť si jasné pravidlá s ľuďmi vo vašom okolí a použiť niečo, čo signalizuje, že práve potrebujete pokoj. Na dvere svojej kancelárie (alebo domácej pracovne) umiestnite farebný papierik „Nerušiť“. Výrazná farba alebo jasný symbol okamžite pritiahne pozornosť. V otvorených kanceláriách môže byť účinné

používanie slúchadiel ako univerzálneho signálu „práve sa sústredím“. Stačí, ak o tom budete informovať kolegov. Ak pracujete na počítači, môžete používať aplikácie alebo statusy v komunikačných nástrojoch (napríklad „Nerušiť“ v Teams či Slacku).

Ak pracujete z domu a vaše deti majú tendenciu chodiť za vami s každou maličkosťou, dobrou pomôckou môže byť „semafor“ – zelená znamená, že ste dostupný, oranžová, že sa blíži prestávka, a červená, že vás nesmú vyrušovať. Ak sa predsa len stane, že vás niekto vyruší, skúste odpovedať: „Rád sa tomu budem venovať, keď dokončím túto úlohu.“ Tým si chránite svoj čas a zároveň dávate najavo, že rešpektujete potreby druhých.

TELEFÓN ANI POČÍTAČ ZA TO NEMÔŽU

Podľa štúdie profesorky Glorie Markovej z Kalifornskej univerzity sa dokáže človek v práci sústrediť priemerne len tri minúty, než ho niečo vyruší. Návrat k plnému sústredeniu potom trvá až 23 minút. Sú na vine len smartfóny? Je jednoduché obviňovať technológie, no veľký podiel na tom máme aj my sami.

Aby sme minimalizovali vyrušovanie, stačí vypnúť notifikácie, prepnúť telefón do letového režimu a nastaviť si zoznam vybraných ľudí, ktorí nás môžu kontaktovať. Ostatné hovory a upozornenia budú dočasne blokované. Takto môžete efektívne eliminovať rušivé vplyvy techniky. Mnohí z nás však majú tendenciu prerušovať vlastnú prácu, aby si každých pár minút skontrolovali mobil, e-maily, sociálne siete alebo obľúbené webové stránky – a to aj bez notifikácie. Táto potreba vzniká z neustáleho hľadania nových stimulov. Preto je dôležité nielen sa zamerať na odstránenie vonkajších rušivých vplyvov, ale pracovať aj na vlastnej disciplíne.

ODDELTE PRACOVNÝ A OSOBNÝ ŽIVOT

Technológie nám umožňujú pracovať odkiaľkoľvek, preto sa stáva, že si prácu

nosíme aj domov. Je však potrebné nastaviť si jasné hranice, kedy s prácou končíte. Príkladom môže byť vypnutie pracovného e-mailu po 18.00 alebo pravidlo, že počas rodinných večerí telefón zostáva mimo dosahu. Mnoho úspešných profesionálov využíva pravidlo „shutdown ritual“ – pred odchodom z práce si zapisujú, čo by mali urobiť nasledujúci deň, a tým si uzavria pracovný deň, aby nemuseli premýšľať o povinnostiach doma. Keď zvládnete nevyrušiteľnosť v práci, je čas preniesť túto schopnosť aj do rodinného prostredia. Po pracovnom dni si doprajte čas bez obrazoviek – nielen pre seba, ale pre celú rodinu. Môže to byť spoločná večera, večerné prechádzky alebo čítanie knihy. Tieto chvíle pomáhajú budovať vzťahy a umožňujú rodinným príslušníkom venovať si plnú pozornosť.

Rodičia sú pre deti vzorom. Ak vidia, že dokážete efektívne zvládať prácu a potom sa naplno venovať im,

začnú chápať dôležitosť sústredenia a plánovania. Pamätajte, že byť nevyrušiteľný nie je o izolácii, ale o zameraní sa na to, čo je pre vás naozaj dôležité. Či už je to práca, alebo rodina, zaslúžia si vašu plnú pozornosť.

Pápežove knihy a iné podnety

Autor: Marián Valábek SDB

Foto: © Servizio Fotografico – Vatican Media

Pápež František v knihe „Buď nežný, buď odvážny“

František si všimol: „Mladí ľudia sú štedrý. Ale práca s nimi si vyžaduje trpezlivosť, veľa trpezlivosti,“ – mladí nepotrebujú „hotové“ odpovede. „Vidno, že mladí ľudia niekedy očakávajú ‚recepty‘. Ale treba byť pripravený korigovať tento postoj prosieb o recepty a hotové odpovede.“ Aj po rokoch sa ukazuje, aké dôležité boli okamihy priamej a „bezostyšnej“ konfrontácie s mladými. Je potrebné pochopiť: v živote nie je všetko čierne alebo biele. Nie! V živote prevažujú odtiene šedej. Preto sa musíme naučiť rozlišovať v tejto šedi...“ – preto treba dobre rozlišovať.

Niekoľko slov z inej knihy „Ako nás učil Ježiš.“

Modlitba pútnikov nádeje“

František kladie takéto otázky: Ako dochádza k modlitbe? Ako si navyknúť na modlitbu? Čo robiť, keď v nej pociťujeme útechu alebo aj neútechu, keď nemáme chuť modliť sa? Ani keď som sa stal pápežom – nič sa nezmenilo: modlím sa ako vždy, v rovnakom rytme. Niekedy je to niekoľko vokálnych modlitieb, niekedy pred Najsvätejšou sviatosťou znášam aj nejakú tú suchopárnosť. Moja modlitba pokračovala krásnymi i menej peknými vecami. Niekedy si myslím, že sa musím modliť viac, to áno. Niet času, ale musím sa viac modliť. Vždy som teda späť s Liturgiou hodín, nikdy ju neopúšťam: popoludní večery, neskôr oficium čítaní, ráno chvály a potom svätá omša. A potom modlitba rozjímania, meditácie. Keď mám nejaký čas, snažím sa trochu porozprávať s Pánom a niečo sa ho opýtať, avšak bojím sa, že odpovie...

A potom je tu modlitba Otče náš, Ježišova modlitba. Je v nej všetko! Keď učeníci prosili Ježiša, aby ich naučil modliť sa, nezavolať katechéta, aby ich poučil o nejakej metodike modlitby, alebo nejakého špecialistu na umenie modlitby. Povedal im: «Hovorte takto: Otče náš» (porov. Lk 11, 2). Otče náš je univerzálna modlitba, modlitba synov a dcér, modlitba dôvery, modlitba odvahy a tiež modlitba odovzdania sa. Je to veľká modlitba. Modlitba otvára srdce Pánovi, a keď Duch

vstúpi, zmení vo vnútri tvoj život. Preto sa treba modliť, otvoriť srdce a nechať priestor Duchu. Modlíme sa k Ježišovi, k Otcovi, k Panne Márii, ale nie často sa v modlitbe obraciame na Ducha Svätého. Ale je to práve Duch Svätý, ktorý mení naše srdce, vstupuje do nášho srdca a mení ho.

Legenda, ktorú povedal pápež

Táto legenda nám hovorí, ako Panna Mária všetkých zachraňuje! Je to príbeh tzv. Panny Márie od figliarov, ochrankyne zlodejov. Tí kradnú, ale keďže sa k nej modlia, ak jeden z nich zomrie, Panna Mária, ktorá je pri nebeskom okne, mu naznačí, aby sa skryl. Povie mu, aby nešiel k Petrovi, lebo ho nepustí dnu. Večer však otvorí nebeské okno a pustí ho odtiaľ dovnútra. Toto sa mi páči: Panna Mária je tá, ktorá ťa vpustí cez okno. Je to takmer pašovanie dnu. Ako v Káne Galilejskej. Pán nemal slobodu povedať nie. Takto to má so svojim Synom. Ona je taká: prosebná všemohúcnosť.

František a birmovanci

Mladým birmovancom pápež opäť odkázal: „Drahí chlapci a dievčatá, otvorte srdce vnuknutiam Ducha Svätého, aby ste boli odvážnymi svedkami evanjelia.“

Niekoľko podnetov zo sveta športu

Pápež sa zamyslel nad svojimi vlastnými spomienkami na to, keď ako dieťa hral v Argentíne futbal: „Bol tam zážitok ‚pocitu bratstva‘, pretože priatelia hrali ‚s tým, že na ihrisku poznajú len súpera, nikdy nie nepriateľov‘. Šport ponúka lekcie do života, pretože hráči sa učia zo vznešeného pocitu víťazstva, z úsilia, ktoré treba vynaložiť na víťazstvo, aj zo straty pri porážke. Spomínam na saleziánskeho kňaza v Argentíne pátra Lorenza Massu, ktorý otvoril dvere farského oratória chlapcom, aby mohli hrať futbal. Je potrebné, aby aj naďalej existovali bezpečné miesta na športovanie. Je dôležité, aby ‚dospelí skutočne prijímali deti a mladých ľudí, počúvali ich sny a priali si spolu s nimi lepšiu budúcnosť.“

Ako s chlapcami, tak aj s kardinálmi a kniežatami

Autor: Pavol Grach SDB

Foto: © Servizio Fotografico – Vatican Media

Tento krátky príbeh nám ukáže dona Bosca, ktorý sa počas svojho pobytu v Ríme v jedno popoludnie zúčastnil na biblickej katechéze a večer mal veľmi dôležité stretnutie s kardinálom Antonellim, štátnym sekretárom. (MB V, rok 1858)

„V nedeľu 28. februára,“ zapísal si Bosco, „bol znovu daždivý deň a nemohli sme vyjsť z domu. Až popoludní sme išli do kostola Gesù na kázeň otca Curciho, ktorý mal biblickú katechézu a venoval sa stati o Jozefovi pred faraónom. Ludový štýl a jeho jasné slová nám vysvetlili, prečo sa tu zhromaždilo tak veľa ľudí, aby ho počúvali.“

O piatej som bol doma, aby som navštívil Jeho Eminenciu kardinála Giacomu Antonelliho, štátneho sekretára, ktorý pred dvoma dňami naplánoval pre nás súkromnú audienciu na nedeľu o šiestej večer. Gróf Rodolfo De Maistre bol taký láskavý, že mi poskytol koča a sprevádzal ma do vatikánskeho paláca. Bol som v plášti, keď som vystúpil z koča a vošiel na majestátne schody pápežského paláca. Na prvom poschodí sa nachádzal byt Svätého Otca a na hornom poschodí byt štátneho sekretára. Hneď ma uviedli do pracovne slávneho kardinála. Kardinál Antonelli je človek, ku ktorému keď sa priblížite, spoznáte jeho dobrotu, rozvážnosť, šírku jeho vedomostí a osobitnú náklonnosť k našim krajom (v Piemonte). Z rozhovoru s ním som zostal očarený. Bol to jeden z najkrajších dní môjho života.“

Môžeme povedať, ako píše už nie don Bosco, ale autor *Životopisných spomienok*, že podobné pocity mal aj kardinál od prvej chvíle, ako sa s donom Boscom stretol. Don Bosco sa rozprával so všetkými rovnako. Bol radostný a uvoľnený, keď hovoril s kniežatami, ministrami, s najvýznamnejšími prelátmi aj s kráľom či so samotným pápežom, samozrejme, vždy s patričnou úctou. Bol to stále on, zdvorilý, vlúdny, jednoduchý a skromný v skutkoch a v reči, rovnakí pre veľkých i malých, ten istý don Bosco plný žartu, pokojný, príjemný, taký, ako sa páčil chlapcom v oratóriu.

Kardinál teda, keď dostal od dona Bosca dôverné obálky privezené z Turína, udelil mu takmer dvojhodinovú audienciu. Jeho Eminencia s potešením hovorila o katolíckych čítaniach, o jeho dejinách Talianska, o sviatočných oratóriách, o mladých v jeho dome. Zaujímal sa o ich

pôvod. Potom porozprával o Svätom Otcovi, o jeho úteku z Ríma v roku 1848, o jeho pobyte v Gaete i o darčeku 33 lír od turínskych detí, o požehnaných ružencoch, ktoré im Pius IX. z vďaky daroval. Nakoniec don Bosco prezradil svoj hlavný zámer, pre ktorý prišiel do Ríma, že totiž prišiel slávnemu Piovi IX. predstaviť svoje myšlienky a plány s túžbou vypočuť si jeho múdre rady. Kardinál sekretár slúbil, že to Jeho Svätosti oznámi a zabezpečí mu u neho súkromnú audienciu.

Takto sa don Bosco približoval k svojmu veľkému cieľu – dosiahnuť schválenie svojho diela a rodiacej sa Kongregácie. Nech nás jeho príklad povzbudí, aby sme boli rovnako ako on radostní a skromní pri všetkých. Kiež by sme si aj my pri všetkom dôležitom, čo nás čaká, našli čas na počúvanie Božieho slova a modlitbu.

Mrazivá misia, ktorá topí srdcia ľudí

Autor: komunity z Aldanu a Jakutska

Foto: SDB Jakutsk

Misia v Jakutsku je živým príkladom toho, že Božia prítomnosť môže byť všade, aj na tých najodľahlejších miestach sveta. Hoci sa tu žije ťažko, misionári vedia, že ich práca nesie ovocie – nielen v praktických službách, ale aj v každej duši, ktoré sa otvára Božiemu posolstvu.

V Jakutsku, srdci sibírskej misie, pokračuje misijná práca, ktorá je plná výziev a nepredvídateľných momentov. Pre Jakutsk a Aldan je typické kruté sibírske počasie. Napriek tomu sa misionári vtrvalo a odhodlane venujú svojej práci, ktorá v týchto podmienkach nie je len službou, ale aj neustálym procesom učiť sa a rásť. Saleziáni vedú farnosť a miestne oratórium, učia na školách, opravujú kostol a dom alebo vypomáhajú susednej farnosti. Nič nezvyčajné, pokiaľ tá farnosť neleží v 2 300 km vzdialenom Chabarovsku.

MISIJNÍ DOBROVOĽNÍCI – SKUTOČNÉ OBOHATENIE KOMUNITY

Jedným z najväčších obohatení tejto misie sú misijní dobrovoľníci. V minulom roku tu strávili tri mesiace služby manželia Horňákovci, ktorí vykonali množstvo práce v Aldane, ale aj v Jakutsku. Počas svojho pobytu neboli len pomocníkmi v praktických úlohách, ale aj živým svedectvom viery a rodinného života, čo obohatilo miestne spoločenstvo. Prítomnosť týchto misionárov nám stále pripomína, že misia nie je len o službe, ale aj o vzájomnom obohacovaní sa.

ENERGIA MENOM DARCHAN

Jakutský Miško Magone sa volá Darchan. Je to dvanásťročný chlapec, ktorý si rýchlo získal priateľov v miestnom oratóriu. Na konci leta spolu s ďalšími štyrmi kamarátmi našli cestu do kostola, kde okrem svätých omší objavili aj niečo ďalšie: dobré slovo, keksíky

Prítomnosť dobrovoľníkov nám stále pripomína, že misia nie je len o službe, ale aj o vzájomnom obohacovaní sa.

a príležitosť zapojiť sa do miništrovania. Nie všetci z nich sú pokrstení, niektorí sú pravoslávni. Skúška ohňom bol podpis rodičov, že k nám môžu chodiť. A pri Darchanovi aj nehoda počas jedného

veselého nedeľného popoludnia. Deti sa zabávali pri pingpongu, kalčete, UNO a iných hrách, keď vtom Darchan, ako to býva u niektorých detí, neodhadol svoju energiu a stôl skončil prevrátený na ňom. Našťastie, chlapec aj stôl vyviazli z tejto nehody bez väčších následkov.

KÚSOK AFRIKY JE AJ TU

Mladý muž menom German pochádza z Papuy-Novej Guiney a do Jakutska ho priviedlo štúdium na miestnej univerzite. Napriek tomu, že jeho korene sú tisíce kilometrov ďaleko, v Jakutsku sa cíti ako doma. German okamžite zaujme svojou charizmou a neustálym úsmevom, ktorý nikdy neopúšťa jeho tvár. Počas slávností je to práve on, kto zachytáva momenty fotoaparátom. Okrem toho je aj hudobne nadaný.

Aj keď sa jeho životná cesta začala na úplne inej strane sveta, dnes patrí medzi tých, ktorí v Jakutsku rozširujú obzory a tvoria most medzi rôznymi národmi a tradíciami.

Misia v Jakutsku je tvrdá, ale krásna. S vašou modlitbou a podporou sa budeme naďalej usilovať šíriť Božie slovo a pomáhať tým, ktorí nás potrebujú.

Viera dona Titusa

Autor: Jozef Luscoň SDB

Foto: Jozef Kupka

V minulom čísle sme sa v rubrike o donovi Titusovi zamysleli nad základnými čnosťami tohto nášho blahoslaveného, ako sú múdrosť, mravná sila, spravodlivosť i miernosť. A zistili sme, že boli na vysokej úrovni.

Tieto čnosti tvoria základ svätosti každého človeka. U svätcov na ne nadväzujú teologálne (božské) čnosti – viera, nádej a láska. Ako sa usadili v Titusovej duši? Zaostríme na jeho vieru.

Viera

Viera človeka je presvedčenie seba samého, že to, čo sa mu predkladá, je pravda. Viera v Boha je vnútorné presvedčenie človeka, že to, čo nám Boh zjavil a Cirkev predkladá, je pravda. Viera je dar od Pána, ktorý môže človek odmietnuť, prijať i odovzdať.

Saleziáni boli po príchode na Slovensko pre spoločnosť veľkým prínosom, lebo mali vieru „pravovernú“, komplexnú, bez výstrelkov, hlbokú a radostnú. Prejavovali ju novými výrazovými spôsobmi a metódami, čo bolo pre našich ľudí veľmi pritažlivé.

Don Titus prevzal kresťanskú vieru od svojich rodičov a postupne ju obohatil saleziánskou spiritualitou. V jej podstate je priateľský, radostný, nadšený vzťah k Bohu a Panne Márii. To vytvára rodinnú atmosféru k „nebešťanom“ i k ľuďom. Pre ľudí je „rodinnosť“ viery veľmi prirodzená a don Titus si to osvojil.

„Žitie“ viery

Žiť vieru znamená uplatňovať jej princípy v bežnom živote. Či je to tak, to sa u človeka dá pomerne ľahko vybadať, pretože viera vyznáva určité hodnoty a iných sa stráni. A takýto stav sa dá u človeka rýchlo zistiť. O tom, že don Titus žil vieru a že bola „živá“, svedčia práve tie hodnoty, ktoré svojím životom

okolo seba šíril.

Viera má rôzne stupne – od plytkých nezáväzných slov Pane, Pane... k hrdinskej vernosti Ježišovi a jeho evanjeliu. Ak prejdeme Titusov život, zbadáme, že to s Pánom myslel vždy úprimne, vieru si rozvíjal modlitbou, sviatosťami, štúdiom. A aj to, že zložil rehoľné sluby a prijal kňazskú vysviacku, svedčí o tom, že tieto duchovné hodnoty si veľmi vážil, veril im a prijal ich.

Vrcholom prijatia viery u dona Titusa bola skutočnosť, že necúvol ani pred utrpením, ktoré mu prinieslo vyšetrovanie a väzenie. Ved' stačilo vzdať sa viery, kolaborovať s ľahším životom a bol by sa mal dobre.

Šírenie viery

Mnohým ľuďom sa dnes vynorí otázka: „A načo je dobré šíriť vieru?“ Nuž ten, kto prenikol do Ježišovho učenia, vie, že smrťou sa nič nekončí, ale začína. Veriaci človek chce tieto dobrá ponúknuť aj iným. Takže keď šíri vieru, šíri vlastne toto. Chce tomu druhému dobro, ktoré bude trvať večne.

Don Titus to pochopil, preto sa rozhodol šíriť vieru najmä medzi mladými ľuďmi a ľudovými vrstvami. Don Zeman uveril aj tomu, že pre každého človeka je pripravená cesta do neba – povolanie, a preto pomáhal iným objaviť ho i realizovať.

Veril, že kňazské povolanie má v tom všetkom nesmierny význam, preto ho neváhal zachraňovať u mladých ľudí.

Odobzdanosť do Božích rúk

Viera v Boha sa má v človekovi zmeniť na dôveru v neho. To, do čoho išiel don Titus, bolo veľmi odvážne. Ved' išlo o „krk“. Záchrana povolání mladých saleziánov útekem cez hranice si žiadala mať náboženské motívy. Ľudské by neobstáli.

Veľmi dobre to vystihol don Andrej Dermek, ktorý povedal, že angažovanie sa dona Titusa nevyvieralo z jeho dobrodružnej povahy, ale z jeho viery v Pána a z dôvery, že to chce on. A tak sa mu odovzdal a prijal všetko, čo prišlo.

Nie, don Titus nemal vieru, ktorá prenáša vrchy, ale takú, ktorá pomáhala prebrodiť rieky a prechádzať cez tieto vrchy. A to s pomocou Pána Ježiša, darcu tejto viery.

Za hranice utekali prví – do Jubilejného roku

Spracoval: rhsdb

Foto: archív SDB

Od jesene 1924 za 25 rokov sa saleziáni na Slovensku rozrástli ako mladý silný strom. No vo februári 1948 v štáte prevzali moc komunisti a začalo sa rýchlo „zmrákať“. Na jar 1949 režim zoštátnil a zatvoril domy v Michalovciach, Žiline, v Trnave na Ulici Hollého a v Komárne. Na jeseň už bolo jasné, že sa schyľuje k niečomu zlému. Jeden mladý salezián začal myslieť na budúcnosť. Je tomu 75 rokov.

Mladý 29-ročný salezián kňaz Ernest Macák sa v to leto 1949 ocitol na niekoľko týždňov na výpomoci vo Vysokej pri Morave; zomrel tam miestny kňaz. Videl, ako ľudia podnikajú úteky cez rieku do Rakúska. Keďže pôsobil medzi mladými spolubratmi v saleziánskom dome v Hodoch a mal ich veľmi rád, uvažoval: „Ateisti chcú celé naše dieľo zničiť. Už začali. Kto ich zastaví? Treba

v našich ústavoch by mohli doštudovať. Keď sa raz vrátia, vybudujú všetko znovu.“

Na začiatku školského roka 1949/50 don Ernest osobne predstavil myšlienku provinciálovi. „Jeho odpoveď bola krátka a rovnala sa ľadovej sprche. Nie! Nevyčítam mi, že sa takými myšlienkami zaoberám, no s útekmi mladých spolubratov nesúhlasil.“ Túto odpoveď však Ernestov strý-

vedieť. A tak začal Ernest plánovať prvý útek. Rozhodol sa pre prvákov na teológii. Jedným bol aj don Jozef Hrdý. „Niekedy v decembri 1949 prišiel do Kríža (dnes Žiar nad Hronom – pozn. red.) don Ernest Macák. Jankovi Halovi a mne povedal, že o niekoľko dní pôjdeme za hranice. Stretol sa s nami osobitne. Mne to povedal v parku. Z ústavu sme sa mali dostať pomocou telegramov, pretože predstavení nemali nič vedieť. Ja som sa s ním dohodol na tomto texte: Brat v Bratislave je ťažko chorý! Príd!“

Prvý útek cez rieku Moravu sa tesne pred Vianocami podaril, a tak prví dvaja mladí slovenskí saleziáni utečenci dorazili do Viedne. Bol Štedrý deň 1949 a v Ríme sa pápež chystal otvoriť Svätý rok 1950. Srdcia Jozefa Hrdého a Jána Hala boli vtedy ako srdcia pútnikov. Keď sa o niekoľko mesiacov neskôr postupne dostávali do Talianska aj ďalší mladí slovenskí saleziáni, najmä pod vedením dona Titusa Zemana, založili si v Turíne časopis „Pozdrav“. V čísle 8 na Vianoce 1952 nachádzame aj tento článok (prinášame celý text):

● Don Jozef Hrdý, dnes 101-ročný najstarší slovenský salezián, dostal milosť utiecť za hranice ako jeden z prvých dvoch na Vianoce 1949, pred 75 rokmi. V Ríme sa začínal Svätý rok 1950.

tomu čeliť. Jedným z najmocnejších prostriedkov by mohli byť úteky do Rakúska. Odtiaľ by sa (mladí spolubratia – pozn. red.) nejako prešmykli do Talianska a tam

ko a jeho direktor v komunite don Anton Macák dešifroval presne opačne: súhlas možno predpokladať, ale provinciál nesmie pre bezpečnosť o ničom

TÍ NAŠI PRVÍ ZA HRANICAMI – ZAČÍNALI TAKTO

Naše ústavy doma si ešte žili svojím životom: t. j. v očekávaní nejakej tvrdej skúšky,

ale ináč na vrchole príkladného bratstva a horlivosti. Tým skôr, že Vianoce boli na prahu skutočnosti: vytúžené ráno vianočnej vigílie.

Vo veľmeste na Dunaji (Viedeň – pozn. red.) sa zrána objavili i dve plaché postavy slov. saleziánov. Plaché. Veď každá cudzia uniforma (a bolo ich toľko!) pripomínala hraničiarov, ktorí sa v noci „neukázali“, alebo tých žandárov a úradníkov, čo pri našom vstupe do vlaku – vidiac našu vyčerpanosť, kufry, zamazané boty – dali sa do hlasitej hádky, či by nebolo načase skončiť s týmto „ožobračovaním“ ich zeme, a každá žena sa ponášala na onú, ktorá sa k nám pridala cestou k vlaku a volala: „Viem, kto ste, veď máte „české“ čiapky (baranice) a sledovala nás až po nastúpenie do trámy. Ba i tie výklady, preplnené maškrtami, zívajú na nás ako najhoršie pokušenia: na naše prázdne vačky i žalúdky.

Na utečeneckom úrade to ešte dobre obišlo: „Keby ste mali kde bývať, ste oslobodení od života v lágri!“ Horšie už napoludnie na polícii: dobrovoľné hlásenie prestúpenia hraníc, súd a rozsudok: 3 dni basy alebo 30 Sh! (šilingov – pozn. red.). Slovo padlo na to druhé, veď plagáty práve ponúkali dobrý zárobok tým, čo v prípade potreby nastúpia odhŕňať sneh... A potom, mali sme „navyš“ i jedny topánky...

Pravda, na Štedrý deň snehu nebolo. Zato tuho mrzlo. No bratské prijatie (u saleziánov vo Viedni – pozn. red.) a uvedenie do jedálne zahňalo ten chlad vonkajší. Vnútrom však lomcovala horúčka: únava, násilné uťatie všetkých mostov s tým svetom „doma“, neprirodzenosť okolia nového: doma „Štedrá večera“ – tu nič: tuho pôstna večera. Do reči, ktorej taje sme neprenikli, nebolo veľa chuti. Oznámenie, že o hodinu sa treba dostaviť na novú „funkciu“, sme ani nerozumeli, ani si nevšímali...

Krátka, na nábožné vzdychy bohatá návšteva u toho, ktorého príchod sme prišli vyčkať práve sem... Meditácia pokračuje v izbičke, ktorú nám prideliť. Také prirodzené bolo to nemé, a predsa

výrečné posadenie sa na posteľ, vytiahnutie vianočného obrázka z domu (vari najjednoduchšieho, aký len kedy Mis. kníhkup. vydalo) a jeho postavenie na stôl. Pred tieto „jasličky“ patrilo všetko „vianočné“, čo sme len mali: z hmotných vecí sáčik bratislavských keksov a fľaška treňč. rumu (malo to byť „pre prírodu“). A nad tým – ako tymian – sa vznášali naše city, dojatia, prísľuby vernosti, modlitby, spomienky.

Spomienky... najmä na drahých predstavených doma, ktorých sme – oklamných – nechali v nebezpečenstve; na najbližších spolubratov, ktorým sme iste pokazili zaslúženú radosť vianočnú: veď si z nej museli utrhnúť na modlitby za našich „chorých“; na drahých príbuzných, ktorí vzdialenosť od nás merali ešte na kilometre, a nie na hranice... A potom, sme ozaj zbabelci, dezertéri, fugitívi, dobrodruhovia – alebo môžeme s jasným čelom priniesť Ješkovi naše túžby, námahy, obeť, s ktorými sme sa vydali ďalej, do neznáma za svitom vianočnej hviezdy nášho povolania??

Klopanie a pozvanie na rodinný večerok nás už nevykoľajili. Ba i polnočná sv. omša len dodala uhlia na oheň našich vďakvyzdání, modlitieb a túžob... kňaz oznamoval otvorenie Sv. roku 1950!

Zo srdc našich sa vydrala horúca pútnická modlitba za nás, za bratov doma, najmä za tých, čo sa ešte budú musieť vydať na túže púť.

A HNEĎ NASLEDOVALI ĎALŠÍ

Prví dvaja „utečenci“ došli do Turína až 5. februára 1950. Medzitým už Ernest Macák poslal ďalších. V druhej polovici januára dostal telegram: „Matka je chorá, príď hneď domov!“ mladý salezián asistent v Šaštíne Jozef Prívovník. S ním šiel aj Elemír Mikuš. Piatym v poradí bol vo februári don Štefan Fabera. Ten bol ešte pred rokom direktorom komunity v Michalovciach. Po úteku veľmi pomáhal ďalším utečencom v Rakúsku. A don Ernest chystal ďalšie úteky, no prišla barbarská noc 13. apríla 1950.

NARODILI SA PRED 100 ROKMI

Don **Vojtech Lovíšek** sa narodil **20. novembra 1924** v Považskej Bystrici. Prvé sľuby zložil 16. augusta 1943 vo Svätom Beňadiku. Po barbarskej noci bol v pracovných táboroch až do konca roku 1953, potom pracoval v Ružomberku a Liptovskom Mikuláši, v roku 1958 bol tajne vysvätený za kňaza, neskôr pracoval ako údržbár v Slovenskej Ľupči. Počas totality bol vyhľadávaným duchovným vodcom mladých. Zomrel v Košiciach 28. augusta 1993.

Don **Štefan Javorský** sa narodil **7. decembra 1924** v Spišskom Štvrtku. Koncom vojny bol aj v nemeckom zajatí. Prihlásil sa do seminára, ale odmietol spolupracovať s ŠtB, a tak bol v pracovných táboroch. Saleziánom sa stal tajne 25. januára 1961, za kňaza ho vysvätil Karol Wojtyła v Krakove v roku 1965. Po roku 1969 pôsobil ako kňaz v Kropáčoch, v Rimavskej Sobote, v Plešivci a v Muráni. Režim ho viackrát prenasledoval. Posledný raz ho zatkli päť týždňov pred novembrom 1989. Zomrel v Levoči 12. apríla 2007.

Don **Jozef Kočík** sa narodil **20. decembra 1924** v obci Ovčie, okres Prešov. Najprv sa v roku 1942 stal školským bratom vo Francúzsku, od roku 1950 pôsobil v Egypte a neskôr v Libanone, kde v roku 1966 prestúpil k saleziánom. Kňazom sa stal v roku 1968 v Ríme v Slovenskom ústave sv. Cyrila a Metoda. Ďalej pôsobil ako misionár v Libanone a v Kongu. V roku 1991 sa vrátil na Slovensko a prednášal filozofiu v ponoviciáte. Zomrel po autonehode 9. októbra 2000 v Prešove.

Koadjutor **Ján Mihalec** sa narodil **5. januára 1925** v Ďurčinej, okres Trenčín. Saleziánov spoznal v Žiline. Vyštudoval za kuchára, prvé sľuby ako koadjutor zložil v roku 1942. Do zahraničia ušiel v apríli 1952. Pôsobil v Remegnies-Chin v Belgicku, v diele pre slovenských utečencov. Zomrel 5. októbra 2002 v Tournai v Belgicku.

Don Luigi Bolla Sartori

Hviezda, ktorá osvetľuje cestu

Spracoval: Ondrej Miliczki SDB

Foto: archív

„Keď loď vyplávala z Janova a nesmierne pomaly sa vzdalovala od prístavu, zdalo sa mi, že všetko umiera: moje priateľstvá, moja krajina, moje hory, môj ľud. Spomínam si, že som povedal Pánovi: ‚Všetko som opustil, teraz zostávaš len ty...‘ Je to okamih, keď vám Pán povie: ‚Ja som všetko a iba pre teba.‘ Je to okamih nekonečnej radosti.“

DETSTVO

Luigi Bolla sa narodil 11. augusta 1932 v mestečku Schio v provincii Vicenza v rodine Giuseppeho a Anny Sartori, ktorí mali sedem detí. V mladosti naňho zapôsobil postava dona Bosca. Spoznal ho prostredníctvom saleziánov, ktorí sa 27. októbra 1901 usadili v Schiu. Veľkú stopu v jeho živote zanechala aj reholná sestra svätá Giuseppina Bakhita, pôvodcom zo Sudánu, ktorú osobne poznal. Sestra Bakhita zomrela v Schiu 8. februára 1947.

POVOLANIE A FORMÁCIA

Luigi vstúpil do saleziánskeho noviciátu 15. augusta 1948 a o rok neskôr zložil svoju prvú reholnú profesiu. Jeho túžbou bolo stať sa misionárom. „Po noviciáte,“ rozpráva Luigi, „som každý rok o to žiadal svojich predstavených, až napokon pri štvrtej žiadosti súhlasili. Poslali ma do Latinskej Ameriky, do Ekvádoru, aby som pracoval s kmeňmi Jibaro vo vikariáte Mendez y Gualaquiza.“

Vo svojej pedagogickej praxi pokračoval ako asistent v Cuence a potom v Bomboize. Dňa 10. augusta 1955 zlo-

žil v Cuence večné sľuby. V Bomboise sa začal učiť jazyk Šuarov, subetnika Jibarov. O niekoľko mesiacov neskôr odišiel do Bogoty študovať teológiu. V tomto meste bol 28. októbra 1959 vysvätený za kňaza.

V SRDCI EKVÁDORSKÉHO PRALESA

Vrátil sa do Macasu v Ekvádore (1960) a odtiaľ odišiel do Taishu. Práve v tomto období dali Šuari donovi Luigimu meno Yankuam (Večernica). Takmer desať rokov (1960 – 1969) pracoval s domorodými rodinami, ktoré boli roztrúsené na rozsiahlom území. Popri svojom poslaní prinášať Božie slovo sa mu podarilo vytvoriť v malých dedinách komunity a školy.

Počas týchto rokov navštívil aj ďalšiu jibarskú populáciu – Achuarov. V roku 1970 sa zdržiaval v Ríme, aby si doplnil vzdelanie v oblasti teológie (Druhý vatikánsky koncil), najmä misiológie. V roku 1971 dostal otec Luigi povolenie žiť s Achuarmi ako ich pastier.

S ACHUARMÍ V PERU

V marci 1984 prišiel otec Yankuam so súhlasom hlavného predstaveného

otca Egidia Vigana do Kuyuntsa na rieke Manchari. Odvtedy patril do provincie „Santa Rosa de Lima“. Niekoľko rokov pracoval sám, kým v roku 2001 peruánska provincia neprebrala Farnosť svätého Vavrince vo vikariáte Yurimangus a nezaložila Saleziánsku amazonskú misiu. Na peruánskej pôde dostal od kmeňa Achuar svoje druhé meno Jintia (Cesta).

Po roku trpezlivého rozšievania otec Luigi dosiahol, že domorodí bratia požiadali nielen o prístup k sviatostiam iniciácie a manželstva, ale aj k cirkevným službám. Medzi kresťanskými komunitami v dedinách Achuar podporoval výstavbu kaplniek „umpak“, krásnych tradičných domov, v ktorých služobníci Slova trikrát týždenne ohlasujú Slovo vo svojich komunitách. Na území Achuar je tiež deväť kaplniek s Najsvätejšou sviatosťou, o ktoré sa starajú služobníci Eucharistie.

Otec Luigi bol aj pozoruhodne literárne činný. V rôznych knihách zhromaždil svoje postrehy a tradície, ktoré mu v priebehu rokov sprostredkovali domáce komunity. Vytvoril achuarský preklad Nového zákona a začal prekladať Starý zákon. Tiež s náležitým cirkevným schválením zostavil rituály sviatostí a niektoré ďalšie obrady v súlade s achuarskou kultúrou, ako aj spevníky, katechizmy a iné liturgické knihy, ktoré používajú kresťanskí animátori spoločenstiev.

Zomrel 6. februára 2013 v Lime. 27. septembra 2021 sa začal proces jeho blahorečenia.

Slávenie svätej omše s bratmi a sestrami z kmeňa Achuar

Fatima

MEDZINÁRODNÉ STRETNUTIE MISIJNEJ ORGANIZÁCIE VIDES VO FATIME

V dňoch 27. – 29. septembra 2024 sa v Portugalsku vo Fatime konalo medzinárodné stretnutie misijnej organizácie VIDES, na ktorom sa zúčastnili aj mladí misijní dobrovoľníci zo Slovenska so sestrou Františkou Martinkovou FMA, zodpovednou za VIDES na Slovensku. Jedna z účastníčok stretnutia sa podelila o svoje dojmy takto: „Keď prišla ponuka zúčastniť sa, nebolo ma treba dlho presvedčať a v duchu som už balila kufre. Človek nemá každý deň možnosť stretnúť ľudí z celého sveta, s ktorými ho navyše spájajú rovnaké hodnoty a túžba pomáhať. Spoločným programom sa niesla myšlienka vízií do ďalšieho roka pre naše domáce spoločenstvá, o ktorých sme následne diskutovali jednotlivo v skupinách. Nadviazali sme nové kontakty a možné budúce spolupráce, navzájom sme sa obohatili o vlastné zážitky a skúsenosti, našli nových priateľov a tiež sme sa toho dozvedeli viac o aktivitách Videsu v Portugalsku. Posledný deň sme spoločne navštívili najzápadnejšie miesto Európy s krásnym výhľadom na šírý oceán a pobrežné mestečko Cascais. Všetko sme s Božou pomocou zvládli a vrátili sa plní zážitkov a sviežich nápadov, aby sme povzbudili aj tých, ktorí sa nemohli pridať.“

Rím

ĎAKUJME, PREMÝŠĽAJME, OŽIVUJME: K 150. VÝROČIU PRVEJ SALEZIÁNSKEJ MISIJNEJ VÝPRAVY

Dňa 11. novembra 2024 sme si pripomenuli vzdialený rok 1875, keď vyrazila prvá saleziánska misijná výprava! Spomienka na túto významnú udalosť otvára oslavy 150. výročia v roku 2025. Do tohto výročia nám pomáha vstúpiť heslo zvolené pri tejto príležitosti: Ďakovať, premýšľať, oživovať.

Ďakovať: ďakujeme Bohu za dar misionárskeho povolania, ktorý dnes umožňuje synom dona Bosca a jeho rodiny osloviť chudobných a opustených mladých ľudí v 137 krajinách sveta.

Znovu premyslieť: je to priaznivá príležitosť prehodnotiť a rozvinúť obnovenú víziu saleziánskych misií vo svetle nových výziev a nových perspektív, ktoré viedli k novým misiologickým úvahám.

Oživiť: saleziáni majú nielen slávnu históriu, ktorú si treba pripomínať a za ktorú treba ďakovať, ale aj veľkú históriu, ktorú treba naplniť! Musíme hľadať do budúcnosti s misionárskym zápalom a obnoveným nadšením, aby sme oslovili ešte viac chudobných a opustených mladých ľudí.

Oslavy 150. výročia budú prebiehať najmä na úrovni provincií: každá provincia je vyzvaná, aby interne uskutočnila konkrétnu misijnú iniciatívu alebo výrazne posilnila už existujúce iniciatívy, ktoré sa stanú trvalými znakmi tejto oslavy.

Dozvuky Jubilea

Saleziánske „paprsky“ a prskavky

Autor: redakcia

Don Jožko Luscoň pri príležitosti storočnice príchodu saleziánov na Slovensko pripravil dve veľmi zaujímavé publikácie, ktoré mapujú ich pôsobenie na Slovensku. Podľa tvrdení autora: „Prvá publikácia má názov **Saleziánske „paprsky“** a cez veselé a zaujímavé príbehy mapuje pôsobenie saleziánskeho ducha v našom národe ešte od čias dona Bosca. Publikácia sleduje, ako sa prví mladíci dostali do Talianska a ako preniesli ducha dona Bosca na Slovensko. V časovej postupnosti sa približi, čo tu spôsobili, ako zápasili s totalitou aj ako zvládli slobodné časy.“

Ako býva u dona Luscoňa zvykom, krátke príbehy hýria vtipom a čitateľovi nezostáva nič iné, len žasnúť. Dočítate sa totiž aj to, že druhý nástupca dona Bosca blahoslavený don Rua bol v pálenici vo Zvolene. Čo by tam robil? Kde je o tom záznam? Očití svedkovia pomreli, ale autor pozná zdroj a čitateľom odkazuje: „Spýtajte sa Zvolenčanov...“ Publikáciu obohatili aj podarené ilustrácie. Oplatí sa to všetko vidieť.

Saleziánske prskavky

Druhá kniha má názov **Saleziánske prskavky**. Námet názvu kníh je inšpirovaný Michelangelom. Saleziánske „paprsky“ vzbudili „prskavky“ – veselé príbehy, ktoré iskria úžasom. V tejto publikácii autor zaostril pozor-

nosť na „bežný“ život saleziánov. Voľný dej sleduje niť, ako vznikli niektoré saleziánske povolania, aké duchovné dary sa ušli saleziánom, čo s nimi porobili, ako ich rozvinuli v hudbe, divadle, športe, v médiách i na misiách... Je tam aj zoznam saleziánskych rekordov a ich držiteľov. Dozviete sa aj to, kto pastoračne pôsobil vo výške 3 820 metrov a kto videl UFO. V závere knihy sú „perličky“, ako sa niektorí saleziáni vyrovnali s chorobami a prechádzali do inej dimenzie – do domu Otca.

Autor sa ku knihe vyjadril takto: „Dlhý čas som zbieral veselé epizódy, naštuoval som saleziánske časopisy a kroniky a bola by veľká škoda, keby to zmizlo z povedomia slovenského národa, pretože saleziáni skutočne vystužili túto spoločnosť nádhernými hodnotami. To, že nastane diškurz, či to tak bolo a či trochu inak, je druhotný cieľ tejto knihy. Pretože som chcel vyprovokovať čitateľov, nech o tom rozprávajú. Kniha sú otvorené a kto by ich vedel doplniť o krásne príbehy udiané okolo saleziánov, je to vítaný prínos k ich dejinám. Môžu sa objaviť v x-tom vydaní publikácie. Ba bodaj by vznikla séria...“

A kde knihy dostať? U saleziánov by mohli byť a u autora sú isto. Viac informácií sa dozviete na adrese lusko@sdb.sk.

Don Vojtech Surový salezián kňaz

* 4. 9. 1938 Klčovany † 18. 10. 2024 Nitra

Don Vojtech Surový sa narodil 4. septembra 1938 v Klčovonoch rodičom Anne a Františkovi, ktorí boli roľníci. Popri práci na poli a láske k pôde sa naučil poznávať a milovať Pána Boha.

Do školy začal chodiť v rodnej obci a šiestu až deviatu triedu vychodil v Bolerázi. V roku 1953 nastúpil do Trnavy na Poľnohospodársku technickú školu, ktorú v roku 1957 ukončil maturitou. Následne nastúpil na základnú vojenskú službu do Brna.

Po návrate do civilu v roku 1959 začal pracovať na Okresnej plemenárskej správe v Senici, kde vykonával funkciu plemenárskeho zootehnika. Postupne sa zoznámil s tajnými saleziánmi a v roku 1964 začal noviciát. V tom istom roku začal študovať v Nitre na Vysokéj škole poľnohospodárskej, ktorú ukončil s titulom poľnohospodársky inžinier. Počas tohto štúdia absolvoval noviciát, ktorý trval takmer dva roky. Prvé sľuby zložil v Nitre 29. januára 1966 na byte saleziána Antona Radošovského.

Po skončení školy nastúpil do práce do Výskumného ústavu kukurice v Trnave ako technik. V tom čase býval u saleziána dona Ernesta Blehu. V roku 1968 prišiel politický odmäk a veľa uchádzačov o štúdium teológie, ktorí už mali skončené iné vysoké školy, prijali na teologickú fakultu v Bratislave. V roku 1969 ako 31-ročný nastúpil don Vojtech

do kňazského seminára v Bratislave. V Bratislave počas štúdia zložil 1. januára 1973 večné sľuby. Po ukončení

štúdia teológie ho 10. júna 1973 Mons. Július Gábriš vysvätil za kňaza. Jeho prvé kaplánske miesto bolo Trnava-mesto.

Z tohto miesta bol presne na Vianoce 1975 preložený za kaplána do Hlohovca. Od 1. marca 1978 sa stal správcom

farnosti Čajkov, kde pôsobil jedenásť rokov. Ešte pred pádom totality bol 15. marca 1989 preložený do Trnavy na Kopánku, aby zastával službu správcu farnosti. Po nežnej revolúcii sa fara začala postupne zaplňať ďalšími saleziánmi. Na Kopánke sa tak vytvorila riadna saleziánska komunita, v ktorej sa don Vojtech stal direktorom.

V roku 2000 bol don Vojtech preložený za správcu saleziánskej farnosti Žilina. Po troch rokoch ho predstavení poslali za kaplána do Partizánskeho na sídlisko Šípok, kde biskup Mons. Rudolf Baláž zveril túto farnosť saleziánom a dal súhlas, aby sa v tejto farnosti mohol zriadiť dom pre saleziánsku komunitu. Don Vojtech Surový bol členom tejto komunity dvadsaťtri rokov. Venoval sa aj saleziánom spolupracovníkom v Čajkove a neskôr v Topoľčanoch. Jeho zdravie vekom upadalo.

Posledné mesiace života, od mája 2024, prežil v Nitre v diecéznom zariadení Promeritae Quieti svätého Svorada. Postupne sa jeho ochorenie zhoršovalo. Don Vojtech Surový, zaopatrený sviatosťami, odovzdal svoju dušu Pánovi 18. októbra 2024. Z dožitých 86 rokov prežil v službe Pánovi v Cirkvi a v Saleziánskej kongregácii 58 rokov rehoľného a 51 rokov kňazského života.

Každý druhý mesiac

**DON BOSCO
U TEBA DOMA**

Časopis Don Bosco dnes zasielame bezplatne na požiadanie.

Už od roku 1877 je to dar dona Bosca všetkým priateľom a dobrodincom saleziánskeho diela. Ďakujeme za každý dar, ktorý nám pomáha rozvíjať dielo záchranu a výchovy mladých doma i v misiách.

O časopis možno požiadať na webstránke www.donboscodnes.sk alebo na tel. čísle 0903 290 650.

Požiadanim o časopis vyjadrujete súhlas so spracovaním vašich osobných údajov pre potreby zasielania časopisu na vašu adresu.

Rozšírte rodinu dona Bosca. Za všetkých dobrodinco slúžime každú sobotu svätú omšu a pamätáme na nich v modlitbách.

Knihy sú súčasťou saleziánskej rodiny od čias dona Bosca. Inšpirujte sa.

Text: Vydavateľstvo DON BOSCO

Pápež František napísal list o tom, ako literatúra vychováva srdce a myseľ. Zdôrazňuje v ňom priaznivé účinky dobrej knihy, lebo nám môže „poskytnúť oázu, ktorá nás uchráni od iných, menej zdravých rozhodnutí“. A „vo chvíľach únavy, hnevu, sklamaní alebo neúspechu, keď nám samotná modlitba nepomáha nájsť vnútorný pokoj“, nám môže pomôcť prekonať ťažké chvíle a „nájsť pokoj v duši“ (Zdroj: <https://www.vaticannews.va/sk/papez>). Tieto slová sú povzbudením pre všetkých čitateľov i pre nás vo Vydavateľstve DON BOSCO.

Pridávame sa k posolstvu pápeža Františka a povzbudzujeme k čítaniu kníh aj vás.

Ján Bosco mal knihy rád už od detstva. Počas svojho života sám mnohé napísal a založil kníhtlačiareň, ktorá funguje dodnes a patrí k najmodernejším v Taliansku. Nadväzujúc na jeho dielo sa už 30 rokov usilujeme našimi titulmi poskytovať oázu a pomáhať čitateľom nachádzať vnútorný pokoj a inšpiráciu. Napríklad príbehmi tých, ktorí inšpirovali nás.

